

Broj: 03-02-469/2019
Sarajevo, 27.06.2024. godine

**PARLAMENT FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- **Predstavnički dom -**
gosp. Dragan Mioković, predsjedavajući
- **Dom naroda -**
gosp. Tomislav Martinović, predsjedavajući

Poštovani,

U skladu sa članom IV.B.3.7.c) (III) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, a u vezi sa čl. 178. i 179. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH”, br. 69/07, 2/08, 26/20 i 13/24) i sa čl. 171. i 172. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH”, br. 27/03, 21/09 i 24/20), radi razmatranja i usvajanja, dostavljam Vam **PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI ZRAKA**, koji je utvrdila Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 37. sjednici, održanoj 25.06.2024. godine.

Prijedlog zakona se dostavlja na službenim jezicima i pismima Federacije Bosne i Hercegovine.

S poštovanjem,

Prilog u printanoj i elektronskoj formi (CD):

- Prijedlog zakona na bosanskom jeziku,
- Izjava o usklađenosti,
- Obrazac IFP-NE,
- Mišljenja nadležnih kantonalnih ministarstava,
- Dodatne konsultacije sa kantonima maj-juni 2024,
- Tabela 1. (pregled zaprimljenih komentara nakon sprovedene javne rasprave o Nacrtu zakona o zaštiti zraka) i
- Tabela 2. (pregled zaprimljenih komentara nakon sprovedene javne rasprave po osnovu Uredbe Vlade Federacije BiH)

Co: Federalno ministarstvo okoliša i turizma
gđa. Nasiha Pozder, ministar

Co: predmet

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA

PRIJEDLOG

ZAKON O ZAŠTITI ZRAKA

Sarajevo, juni 2024. godine

ZAKON O ZAŠTITI ZRAKA

POGLAVLJE I – OSNOVNE ODREDBE

Član 1. (Predmet Zakona)

- (1) Ovim Zakonom (u daljem tekstu: Zakon) uređuje se zaštita i upravljanje kvalitetom zraka, definišu ciljevi i nadležnosti, parametri kvaliteta zraka, planiranje kvaliteta zraka, mjere za poboljšanje kvaliteta zraka, mjere zaštite ozonskog omotača, mjere ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promjenama, poslovi mjerenja emisija, informisanje i izvještavanje, finansiranje zaštite i poboljšanja kvaliteta zraka, informacioni sistem, upravni nadzor, te kaznene odredbe.
- (2) U zaštiti i poboljšanju kvaliteta zraka primjenjuju se i odredbe Zakona o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH“, broj: 15/21) i drugih propisa, osim ako ovim Zakonom nije propisano drugačije.
- (3) Kantoni, u ovisnosti o svojim specifičnostima, mogu donijeti svoje zakone kojima se uređuje problematika zaštite kvaliteta zraka.
- (4) Odredbe ovog Zakona ne primjenjuju se na zagađivanja prouzrokovana radioaktivnim materijama, industrijskim nesrećama, elementarnim nepogodama i bukom.
- (5) Gramatički izrazi upotrijebljeni u ovom Zakonu za označavanje muškog ili ženskog roda podrazumijevaju oba roda.

Član 2. (Ciljevi Zakona)

Ciljevi ovog Zakona su:

- a) izbjegavanje, sprečavanje ili smanjenje štetnih posljedica po ljudsko zdravlje, kvalitet života i okoliša u cjelini,
- b) uspostavljanje, održavanje i unapređenje jedinstvenog sistema upravljanja kvalitetom zraka na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacije BiH),
- c) očuvanje i poboljšanje kvaliteta zraka kroz utvrđivanje i ostvarivanje mjera u oblasti zaštite zraka kako bi se spriječile ili smanjile štetne posljedice po zdravlje ljudi i/ili okoliš,
- d) izbjegavanje, sprječavanje i smanjenje zagađivanja koja utiču na oštećenje ozonskog omotača i klimatske promjene,
- e) praćenje, pribavljanje i procjena odgovarajućih podataka o kvalitetu zraka na osnovu mjerenja i standardizovanih metoda,
- f) osiguravanje dostupnosti podataka o kvalitetu zraka,

- g) izvršavanje obaveza u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima u oblasti zaštite i poboljšanja kvaliteta zraka, ozonskog omotača, klimatskih promjena i osiguranje dostupnosti tih podataka javnosti.

Član 3. (Pojmovi i definicije)

U smislu ovog Zakona sljedeći pojmovi imaju značenje:

- „**aglomeracija**“ - je područje sa više od 250.000 stanovnika ili područje sa manje od 250.000 stanovnika, ali je zbog gustine naseljenosti po kvadratnom kilometru opravdana potreba za ocjenjivanjem i upravljanjem kvalitetom zraka,
- „**ciljna vrijednost**“ - je nivo određen sa ciljem izbjegavanja, sprečavanja ili umanivanja štetnih uticaja na ljudsko zdravlje i/ili okoliš u cjelini. Ovaj nivo se mora dostići u određenom periodu gdje je to moguće,
- „**donja granica ocjenjivanja**“ - je propisani nivo kvaliteta zraka (zagađenosti) ispod koga se ocjenjivanje može vršiti samo pomoću metoda procjene na osnovu standardizovanih matematičkih modela i/ili drugih metoda procjene,
- „**dugoročni cilj**“ - je nivo koji treba postići tokom određenog dužeg perioda radi otklanjanja mogućnosti nastupanja štetnih posljedica po zdravlje ljudi i/ili okoliš u cjelini, osim u slučajevima kada to nije moguće ostvariti kroz proporcionalne ekonomske mjere,
- „**emisija**“ - je ispuštanje zagađujućih materija u gasovitom, tečnom ili čvrstom agregatnom stanju iz izvora zagađivanja u zrak,
- „**emisija stakleničkih gasova**“ - je ispuštanje stakleničkih gasova iz individualnih i/ili difuznih izvora u zrak,
- „**emisiona kvota zagađujuće materije**“ - je ukupna dozvoljena godišnja količina emisije (izražava se u jedinicama mase u određenom vremenu) iz jednog ili više izvora zajedno, odnosno sa određenog područja i/ili na teritoriji Federacije BiH,
- „**fiksna mjerenja**“ - su mjerenja koja se vrše na fiksnim lokacijama, kontinuiranim ili povremenim uzimanjem uzoraka u cilju utvrđivanja nivoa zagađujućih materija u skladu sa relevantnim ciljevima kvaliteta podataka,
- „**fluorovani gasovi**“ - su fluorovani gasovi koji imaju potencijal oštećenja ozonskog omotača jednak nuli, a koji imaju potencijal globalnog zagrijavanja, i to, fluorougljovodonici, perfluorougljenici i sumporheksafluorid,
- „**staklenički gasovi**“ - su gasovi koji apsorbuju i re-emituju infracrveno zračenje i u atmosferu dospjevaju kao posljedica prirodnih procesa i usljed ljudskih aktivnosti,
- „**gorivo**“ - je čvrsti, tečni ili gasovit sagorljivi materijal,
- „**gornja granica ocjenjivanja**“ - je propisani nivo kvaliteta zraka (zagađenosti) ispod kojeg se ocjenjivanje može vršiti kombinacijom mjerenja i metoda procjene na osnovu standardizovanih matematičkih modela i/ili drugih mjerodavnih metoda procjene,

- **„granična vrijednost emisije“** - je koncentracija i/ili količina zagađujuće materije u emisijama iz nekog izvora u toku određenog perioda koja ne smije biti prekoračena,
- **„granična vrijednost kvaliteta zraka“**- je nivo određen na osnovu naučnog znanja s ciljem izbjegavanja, sprečavanja ili smanjivanja štetnih uticaja na ljudsko zdravlje i/ili okoliš u cjelini, koji se treba dostići u određenom periodu i kasnije ne smije biti prekoračen,
- **„gradske pozadinske lokacije“** - su mjesta u gradskim područjima na kojima su nivoi reprezentativni za izloženost opšteg gradskog stanovništva,
- **„indikativna mjerenja“** - su mjerenja za koje se postavljaju manje strogi zahtjevi u pogledu kvaliteta podataka od onih koji se zahtijevaju za fiksna mjerenja,
- **„inventar emisija“**- je sektorski organizirana baza podataka koja sadrži podatke potrebne za izračun i izvještavanje o svim antropogenim emisijama zagađujućih materija i stakleničkih gasova iz izvora i uklanjanja pomoću odliva stakleničkih gasova, a osobito faktore emisije, podatke o djelatnostima, proračunate vrijednosti emisija i uklanjanja stakleničkih gasova, glavne kategorije izvora i odliva, dodatne informacije i pretpostavke koje se koriste za proračun, uključujući i podatke o ponovnom izračunu emisija i uklanjanja stakleničkih gasova,
- **„izvor zagađivanja“**- je bilo koje porijeklo ispuštanja zagađujućih materija u zrak, uključujući stacionarne izvore iz industrije i domaćinstava, kao i pokretne izvore kao što su motorna vozila i tačkaste i difuzne izvore,
- **„javnost“** - su jedno ili više fizičkih ili pravnih lica, njihova udruženja, organizacije ili grupe,
- **„kritični nivo“** - je nivo zagađujuće materije utvrđen na osnovu naučnih saznanja iznad kojeg mogu nastupiti direktni štetni uticaji na pojedine receptore kao što su vegetacija i prirodni ekosistemi, ali ne na ljude,
- **„kućna ložišta“** - su sve peći, kotlovi i kamini koji se koriste u objektima individualnog i kolektivnog stanovanja za proizvodnju toplotne energije, bez obzira na vrstu goriva,
- **„kvalitet zraka“** - je koncentracija zagađujuće materije u zraku ili njeno taloženje na površinu u toku određenog perioda,
- **„manja promjena“** - je promjena u radu postrojenja koja ne bi prouzrokovala porast emisija zagađujućih materija,
- **„monitoring kvaliteta zraka“** - je sistemsko mjerenje ili procjenjivanje kvaliteta zraka prema prostornom i vremenskom rasporedu,
- **„nenamjerno ispuštene postojeće organske zagađujuće materije“** - su materije koje su perzistentne, bioakumulativne i toksične, koje se emituju iz stacionarnih i pokretnih izvora zagađivanja, kao na primer polihlorovani dibenzofurani i polihlorovani dibenzodoksini, polciklični aromatični ugljovodonici, heksahlorbenzen i polihlorovani bifenili,
- **„neprijatan miris“** - je osobina za koju se ljudskim čulom mirisa opaža da izaziva negativan fiziološki uticaj,

- „**ocjenjivanje**“ – je mjerodavna metoda koja se koristi za mjerenje, izračunavanje, predviđanje ili procjenu kvaliteta zraka,
- „**operater**“ - je svako pravno i fizičko lice koje u skladu sa posebnim propisom obavlja ili nadzire privrednu aktivnost na osnovu dozvole, drugog odobrenja, upisa u registar ili u drugu javnu evidenciju, uključujući upravljanje radom ili nadzor postrojenja ili na koju je preneseno ovlaštenje donošenja ekonomskih odluka o tehničkom funkcionisanju postrojenja,
- „**osnovne ruralne lokacije**“ - su mjerna mjesta udaljena od značajnih izvora zagađenja zraka koja se koriste za obezbjeđivanje podataka o osnovnim koncentracijama zagađujućih materija na mjestima koja nisu direktno izložena zagađenju zraka,
- „**osnovne urbane lokacije**“ - su mjerna mjesta u urbanim područjima na kojima su nivoi izloženosti zagađujućoj materiji opšte gradske populacije reprezentativni,
- „**planovi za kvalitet zraka**“ - označavaju planove u kojima su utvrđene mjere za dostizanje graničnih i ciljnih vrijednosti,
- „**zona**“ - je jedan od razgraničenih dijelova teritorije Federacije BiH od ostalih takvih dijelova koji predstavlja funkcionalnu cjelinu, s obzirom na praćenje, zaštitu i poboljšanje kvaliteta zraka, te upravljanje kvalitetom zraka,
- „**područje**“ - je dio kantona koje ima specifične karakteristike kvaliteta zraka i koji zahtjeva poduzimanje posebnih mjera,
- „**pokretni izvor zagađivanja**“ - je motor sa unutrašnjim sagorjevanjem ugrađen u transportno sredstvo ili radne mašine,
- „**postrojenje**“ - je bilo koji objekat koji se koristi za industrijske ili javne komunalne svrhe koji može da izazove zagađivanje zraka,
- „**postrojenje za sagorjevanje**“ - je tehnički sistem u kome gorivo oksidira u cilju korištenja na taj način oslobođene toplote,
- „**prag upozorenja**“ - je nivo iznad koga postoji rizik po ljudsko zdravlje usljed kratkog izlaganja za izuzetno osjetljive dijelove stanovništva i o kome je potrebno dati najnovije informacije,
- „**prag uzbune**“ – je nivo iznad kojeg postoji rizik po ljudsko zdravlje prilikom kratkog izlaganja i na kojem će biti preduzeti direktni koraci,
- „**preduzetnik**“ - je lice koje obavlja samostalnu poslovnu djelatnost-obrt,
- „**prekursori ozona**“ - su materije koje doprinose formiranju prizemnog ozona,
- „**prirodni izvori**“ - su izvori emisije zagađujućih materija koji nisu rezultat direktnih ili indirektnih ljudskih aktivnosti, uključujući prirodne pojave kao što su vulkanske erupcije, seizmičke aktivnosti, geotermalne aktivnosti, požari na nepristupačnim područjima, snažni vjetrovi ili atmosfersko resuspendiranje (ponovno atmosfersko podizanje) ili prijenos prirodnih čestica iz sušnih područja,
- „**prizemni ozon**“ - je ozon koji se nalazi u najnižim slojevima troposfere,
- „**registar emisija**“ - je skup podataka o vrsti, količini, načinu, prostornom razmještaju, mjestu ispuštanja i unošenja zagađujućih materija u zrak,
- „**stacionarni izvor zagađivanja**“ - je stacionarna tehnička jedinica, uključujući i postrojenje za sagorjevanje, u kojoj se izvodi jedna ili više

aktivnosti koje mogu dovesti do zagađenja zraka, kao i svaka druga aktivnost kod koje postoji tehnička povezanost sa aktivnostima koje se izvode na tom mjestu i koje mogu proizvesti emisije i zagađivanje,

- **„supstance koje oštećuju ozonski omotač“** - su supstance koje imaju potencijal oštećenja ozonskog omotača veći od nule, i to, hlorofluorougjenici, drugi potpuno halogenovani hlorofluorougjenici, haloni, ugljen tetrahlorid, 1,1,1-trihloroetan (metil hloroform), metil bromid, bromofluorougjovodonici, hlorofluorougjovodonici i bromohlorometan, bilo da su same ili u mješavini, nove, sakupljene, obnovljene ili obrađene, koje se kontrolišu u skladu sa Montrealskim protokolom o supstancama koje oštećuju ozonski omotač,
- **„tolerantna vrijednost“**- je granična vrijednost uvećana za granicu tolerancije,
- **„zagađivanja iz prirodnih izvora“** - su emisije zagađujućih materija koje nisu direktno ili indirektno izazvane aktivnostima ljudi, uključujući prirodne događaje kao što su seizmičke aktivnosti, geotermalne aktivnosti, požari, jaki vjetrovi i morski talasi, atmosferska resuspenzija ili prenos prirodnih čestica iz sušnih područja, kao i alergena polena,
- **„zagađivanje zraka“** - je direktno ili indirektno unošenje supstanci u zrak od čovjeka što rezultira takvim štetnim uticajima koji ugrožavaju ljudsko zdravlje, nanose štetu životnim resursima, ekosistemima i materijalnim dobrima,
- **„zagađujuća materija“**- je svaka materija prisutna u zraku koja može nepovoljno uticati na ljudsko zdravlje i/ili okoliš u cjelini,
- **„zainteresovana javnost“** - je javnost na koju rad postrojenja i obavljanje aktivnosti utiče ili je vjerovatno da će uticati, uključujući nevladine organizacije koje se bave zaštitom okoliša i koje su evidentirane kod nadležnog organa,
- **„zamjenske supstance“** - su fluorovani gasovi sa efektom staklene bašte i pod tim se podrazumijevaju fluorougjovodonici, perfluorougjenici i sumpor heksafluorid, a potencijal oštećenja ozonskog omotača im je jednak nuli,
- **„zahtijevani nivo izloženosti“** - je nivo određen na osnovu pokazatelja prosječne izloženosti, s ciljem smanjenja štetnih uticaja na ljudsko zdravlje, koji treba postići u zadanom razdoblju,
- **„zrak“** - je zrak u troposferi koji ne uključuje zrak u zatvorenom prostoru.

Član 4. (Nadležnost)

- (1) Nadležnost po ovom Zakonu imaju organi Federacije BiH i kantona, jedinica lokalne samouprave (opštine i gradovi), privredni subjekti i druga pravna i fizička lica.
- (2) Obaveze u cilju prevencije, zaštite i poboljšanja kvaliteta zraka, te ublažavanja i prilagođavanja na klimatske promjene imaju federalna i kantonalna ministarstva nadležna za oblast okoliša, prostornog uređenja, građenja, saobraćaja, energetike, rudarstva, industrije, poljoprivrede, privrede i zdravlja, svako u okviru svojih nadležnosti.

- (3) Nadležnost Federalnog ministarstva okoliša i turizma po ovom Zakonu (u daljem tekstu: Federalno ministarstvo) ogleda se u određivanju vrste i standarda kvaliteta zraka, uspostavi federalne mreže monitoringa kvaliteta zraka, utvrđivanju kategorije kvaliteta zraka na teritoriji Federacije BiH, utvrđivanju uslova za monitoring kvaliteta zraka, utvrđivanju opravdanosti mjerenja posebne namjene, obezbjeđenju saradnje između kantona na polju izrade planova kvaliteta zraka, poduzimanju potrebnih radnji u slučaju prekomjernog zagađenja zraka, informiranju javnosti, učešću u implementaciji ugovornih odredbi na polju međunarodnih obaveza, propisivanju graničnih vrijednosti emisije zagađujućih materija, donošenju propisa, uspostavljanju i funkcioniranju informacionog sistema, te provođenju upravnog nadzora nad odredbama ovog Zakona.
- (4) Nadležnost kantonalnih ministarstava po ovom Zakonu ogleda se u propisivanju strožijih standarda kvaliteta zraka od onih utvrđenih federalnim propisom, donošenju propisa iz svoje nadležnosti, uspostavljanju monitoringa kvaliteta zraka, utvrđivanju opravdanosti mjerenja posebne namjene, izradi liste područja na kojima se ne može locirati nijedno novo postrojenje za sagorijevanje i spaljivanje otpada, donošenju i primjeni kantonalnog plana zaštite zraka, donošenju kratkoročnog akcionog/interventnog plana, utvrđivanju sadržaja elaborata zaštite zraka, vođenju registra stacionarnih izvora emisija i registra emisija u zrak, informiranju javnosti, dostavljanju podataka potrebnih za vođenje informacionog sistema, te donošenju propisa u skladu s odredbama ovog Zakona.
- (5) Nadležnost jedinica lokalne samouprave po ovom Zakonu ogleda se u uspostavljanju monitoringa kvaliteta zraka uz saglasnost kantona, utvrđivanju opravdanosti mjerenja posebne namjene, prevenciju i regulisanje emisija kroz prostorno planiranje i izdavanje dozvole iz svoje nadležnosti, te dodatne nadležnosti definisane kantonalnim propisom.
- (6) Privredni subjekti i druga pravna i fizička lica koji u obavljanju djelatnosti utiču ili mogu uticati na kvalitet zraka dužni su da obezbijede tehničke mjere za sprečavanje ili smanjivanje emisije u zrak, planiraju troškove smanjivanja emisija u okviru investicionih i proizvodnih troškova, prate uticaj svoje djelatnosti na kvalitet zraka, te obezbijede mjere zaštite u skladu sa ovim Zakonom i zakonom kojim se uređuje oblast zaštite okoliša.
- (7) Poslove zaštite kvaliteta zraka po pitanju obaveza definisanih međunarodnim ugovorima i sporazumima osigurava Federalno ministarstvo u saradnji sa Ministarstvom vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE II – KVALITET ZRAKA

Član 5.

(Zagađujuće materije i standardi kvaliteta zraka)

- (1) Vrste zagađujućih materija i standardi kvaliteta zraka za svaku vrstu zagađujuće materije u zraku utvrđuju se podzakonskim aktom kojeg donosi Federalno ministarstvo.
- (2) Propisom iz stava (1) ovog člana, u ovisnosti od osobina zagađujuće materije, utvrđuju se gornje granice ocjenjivanja, donje granice ocjenjivanja, granične vrijednosti, ciljne vrijednosti, dugoročni ciljevi, kritični nivoi, rokovi za dostizanje graničnih i ciljnih vrijednosti kvaliteta zraka, kao i pragovi upozorenja i uzbune, ciljna vrijednost smanjenja izloženosti na nacionalnom nivou, te potrebne mjere zaštite zdravlja ljudi koje se pri njihovoj pojavi moraju poduzeti.
- (3) U ovisnosti od nivoa i prirode zagađivanja zraka, kanton može propisati dodatne, kao i strožije standarde kvaliteta zraka od standarda utvrđenih propisom iz stava (1) ovog člana.
- (4) Granične i/ili ciljne vrijednosti nivoa zagađujućih materija u zraku propisane u skladu sa ovim članom ne smiju biti prekoračene kada se jednom postignu.

Član 6.

(Zone i aglomeracije)

- (1) Na osnovu ocjene kvaliteta zraka, u ovisnosti od utvrđene gornje i donje granice ocjenjivanja, teritorija Federacije BiH razgraničava se na zone i aglomeracije kvaliteta zraka.
- (2) Razgraničavanje teritorije Federacije BiH na zone i aglomeracije utvrđuje se uredbom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vlada Federacije BiH) na prijedlog Federalnog ministarstva u saradnji sa Federalnim hidrometeorološkim zavodom.
- (3) Utvrđene zone i aglomeracije iz stava (2) ovog člana se preispituju najmanje jednom u pet godina u skladu sa podacima o utvrđivanju prekoračenja donje i gornje granice ocjenjivanja za sumpor dioksid, azot-oksidi i azotne okside, suspendovane čestice (PM₁₀ i PM_{2,5}), olovo, benzen, ugljen monoksid, benzo(a)piren, kadmijum, arsen i niki, kao i sa podacima o utvrđivanju prekoračenja dugoročnih ciljeva za ozon.
- (4) U slučaju značajnih promjena u aktivnostima koje utiču na kvalitet zraka, zone i aglomeracije se preispituju u kraćem periodu od perioda propisanog stavom (3) ovog člana.

Član 7.
(Ocjena kvaliteta zraka)

- (1) Na nivou Federacije BiH se ocjenjuje kvalitet zraka u zavisnosti od donje i gornje granice ocjenjivanja, i to:
 - a) u svim zonama i aglomeracijama u kojima nivo zagađujućih materija prelazi gornju granicu ocjenjivanja za te zagađujuće materije, a za ocjenjivanje kvaliteta zraka koriste se podaci dobijeni fiksnim mjerenjima koji se mogu dopunjavati podacima dobijenim tehnikama modeliranja i/ili indikativnim mjerenjima,
 - b) u svim zonama i aglomeracijama u kojima je nivo zagađujućih materija ispod gornje granice ocjenjivanja ustanovljene za te zagađujuće materije, za ocjenjivanje kvaliteta zraka može se koristiti kombinacija fiksnih mjerenja i tehnika modeliranja i/ili indikativnih mjerenja,
 - c) u svim zonama i aglomeracijama u kojima je nivo zagađujućih materija ispod donje granice ocjenjivanja ustanovljene mjerenjima za te zagađujuće materije, za ocjenjivanje kvaliteta zraka koriste se tehnike modeliranja i/ili tehnike procjenjivanja.
- (2) Izuzetno od stava (1) tačka c) ovog člana, mjerenja se vrše i na osnovim ruralnim lokacijama udaljenim od značajnih izvora zagađenja zraka, u cilju obezbjeđenja minimalnih informacija o nivou zagađujućih materija.
- (3) Ocjenjivanje kvaliteta zraka i upravljanje kvalitetom zraka obavezno je za sumpor dioksid, azot dioksid i azotne okside, suspendovane čestice (PM₁₀ i PM_{2,5}), olovo, benzen, ugljen monoksid, benzo(a)piren, ozon, kadmijum, arsen i nikel, a i za druge zagađujuće materije u cilju usklađivanja sa relevantnim međunarodnim propisima.

Član 8.
(Kategorije kvaliteta zraka)

- (1) Prema nivou zagađenosti, polazeći od propisanih graničnih vrijednosti, a na osnovu rezultata monitoringa i modeliranja, utvrđuju se sljedeće kategorije kvaliteta zraka:
 - a) prva kategorija - čist ili neznatno zagađen zrak gdje nisu prekoračene granične vrijednosti nivoa ni za jednu zagađujuću materiju,
 - b) druga kategorija- zagađen zrak gdje su prekoračene granične vrijednosti nivoa za jednu ili više zagađujućih materija.
- (2) Kategorije kvaliteta zraka utvrđuju se jednom godišnje za proteklu kalendarsku godinu.
- (3) Listu kategorija kvaliteta zraka po zonama i aglomeracijama na teritoriji Federacije BiH donosi Federalno ministarstvo i objavljuje ih u „Službenim

novinama Federacije BiH" i na internet stranicama Vlade Federacije BiH i Federalnog ministarstva.

- (4) Kantoni na svojoj teritoriji mogu izvršiti kategorizaciju kvaliteta zraka po područjima uvažavajući dodatne kriterije utvrđene kantonalnim propisima.

Član 9. (Zaštita i unapređenje kvaliteta zraka)

- (1) U zoni i/ili aglomeraciji, u kojoj je utvrđeno da je kvalitet zraka prve kategorije, provode se preventivne mjere radi sprečavanja zagađivanja zraka preko graničnih vrijednosti.
- (2) U zoni i/ili aglomeraciji, u kojoj je utvrđeno da je kvalitet zraka druge kategorije, provode se mjere za smanjenje zagađivanja zraka radi dostizanja graničnih vrijednosti, kao i smanjenja do ispod graničnih vrijednosti.
- (3) Mjere iz st. (1) i (2) ovog člana donose institucije iz člana 4. ovog Zakona, kroz plansku i stratešku dokumentaciju, svako iz svoje nadležnosti.

Član 10. (Zagađivanja iz prirodnih izvora)

- (1) Federalno ministarstvo jednom godišnje donosi Listu zona i aglomeracija u kojima su ustanovljena prekoračenja graničnih vrijednosti kvaliteta zraka koja potiču iz prirodnih izvora.
- (2) Lista zona i aglomeracija iz stava (1) ovog člana donosi se na osnovu podataka o koncentracijama i izvorima, kao i dokaza koji pokazuju da se ova prekoračenja mogu pripisati prirodnim izvorima.
- (3) Federalno ministarstvo propisuje način vođenja evidencije o podacima iz stava (2) ovog člana.
- (4) Ukoliko se prekoračenja graničnih vrijednosti mogu pripisati prirodnim izvorima, takva prekoračenja ne smatraju se prekoračenjima u smislu ovog Zakona.

Član 11. (Monitoring kvaliteta zraka)

- (1) U cilju efikasnog upravljanja kvalitetom zraka uspostavlja se jedinstveni funkcionalni sistem praćenja i kontrole nivoa zagađenosti zraka i održavanja baze podataka o kvalitetu zraka (u daljem tekstu: Monitoring kvaliteta zraka).
- (2) Nadležni organi Federacije BiH i kantona u okviru svoje nadležnosti utvrđene zakonom uspostavljaju monitoring kvaliteta zraka.

- (3) Jedinice lokalne samouprave (opštine) mogu u saglasnosti sa kantonima uspostaviti monitoring kvaliteta zraka na svojoj teritoriji u okviru kantonalne mreže.
- (4) Monitoring kvaliteta zraka može vršiti i operater industrijskih i energetskih postrojenja.
- (5) Federalno ministarstvo donosi propis kojim utvrđuje uslove za monitoring kvaliteta zraka na teritoriji Federacije BiH.
- (6) Propisom iz stava (5) ovog člana obavezno se utvrđuju:
 - a) kriteriji za određivanje minimalnog broja mjernih mjesta i lokacije za uzimanje uzoraka u slučaju fiksnih mjerenja i u slučaju da su fiksna mjerenja dopunjena indikativnim mjerenjima ili postupcima modeliranja,
 - b) metodologija mjerenja i ocjenjivanja kvaliteta zraka (referentne metode mjerenja i kriteriji za ocjenjivanje koncentracija),
 - c) zahtjevi u pogledu podataka koji se koriste za ocjenjivanje kvaliteta zraka,
 - d) način obezbjeđenja kvaliteta podataka za ocjenjivanje kvaliteta zraka (prema zahtjevima standarda BAS EN ISO/IEC 17025),
 - e) obim i sadržaj informacija o ocjenjivanju kvaliteta zraka.
- (7) Način umrežavanja stanica u okviru monitoringa kvaliteta zraka propisan je čl. 12. do 16. ovog Zakona.

Član 12. (Mreža kvaliteta zraka)

- (1) Sistemom monitoringa kvaliteta zraka uspostavlja se federalna, kantonalna i opštinska mreža mjernih stanica i/ili mjernih mjesta za fiksna mjerenja.
- (2) Praćenje kvaliteta zraka može se obavljati i namjenski indikativnim mjerenjima na osnovu akta nadležnog organa za poslove zaštite okoliša kada je potrebno utvrditi stepen zagađenosti zraka na određenom prostoru koji nije obuhvaćen mrežom monitoringa kvaliteta zraka.

Član 13. (Federalna mreža kvaliteta zraka)

- (1) Za praćenje kvaliteta zraka na nivou Federacije BiH uspostavlja se federalna mreža mjernih stanica i/ili mjernih mjesta (u daljem tekstu: Federalna mreža).
- (2) Federalna mreža finansira se iz sredstava Budžeta Federacije BiH i namjenskih sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH.
- (3) Federalnu mrežu čine mjerne stanice i/ili mjerna mjesta za mjerenje:
 - a) regionalnog i prekograničnog atmosferskog prenosa zagađujućih materija u zraku i aerosedimentima u okviru međunarodnih obaveza,
 - b) kvaliteta zraka u naseljima, industrijskim i nenaseljenim područjima,

- c) kvaliteta zraka u zaštićenim prirodnim dobrima i zaštićenoj okolini nepokretnih kulturnih dobara,
 - d) kvaliteta zraka u područjima pod uticajem određenih izvora zagađivanja, uključujući pokretne izvore,
 - e) alergenog polena.
- (4) Federalna mreža se uspostavlja u skladu sa propisom kojim se određuje broj i raspored mjernih stanica i/ili mjernih mjesta u određenim zonama i aglomeracijama, kao i obim, vrsta i učestalost mjerenja.
- (5) U slučaju regionalnog i prekograničnog atmosferskog prenosa zagađujućih materija u zraku i aerosedimentima u okviru međunarodnih obaveza može se uspostaviti jedna ili više zajedničkih mjernih stanica, koje obuhvataju susjedne zone u našoj i susjednim državama, da bi se dobila neophodna prostorna rezolucija.
- (6) Propis kontrole kvaliteta zraka iz stava (4) ovog člana donosi Vlada Federacije BiH na prijedlog Federalnog ministarstva.

Član 14. **(Nadležnost nad Federalnom mrežom)**

- (1) Praćenje kvaliteta zraka u Federalnoj mreži vrši Federalni hidrometeorološki zavod u skladu sa svojim ovlaštenjima.
- (2) Federalni hidrometeorološki zavod je nadležan za koordinaciju aktivnosti Federalne mreže, te saraduje sa drugim organima uprave koji učestvuju u praćenju kvaliteta zraka, posebno sa organima nadležnim za zaštitu zdravlja ljudi, zaštitu prirode, praćenje meteoroloških uslova i drugo, kao i sa organima jedinica lokalne samouprave.

Član 15. **(Kantonalna mreža)**

- (1) Kanton na svojoj teritoriji uspostavlja kantonalnu mrežu mjernih stanica i/ili mjernih mjesta za praćenje kvaliteta zraka.
- (2) Kantonalnu mrežu čine dopunska mjerna mjesta koje nadležni organ kantona određuje na osnovu mjerenja ili postupaka procjene za područja, zone i aglomeracije za koje nema podataka o nivou zagađujućih materija, u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima.
- (3) Monitoring kvaliteta zraka u kantonalnoj mreži obavlja se prema propisu koji za svoju teritoriju donosi nadležni organ kantona, a koji mora biti usklađen sa propisom iz člana 13. ovog Zakona.
- (4) Nadležni organ kantona donosi propis, uz prethodnu saglasnost Federalnog ministarstva, o kontroli kvaliteta zraka na području kantona kojim se određuje

broj i raspored mjernih stanica i/ili mjernih mjesta u određenim zonama i aglomeracijama, kao i obim, vrsta i učestalost mjerenja.

- (5) Kantonalna mreža se finansira iz budžeta kantona i iz kantonalnog fonda za zaštitu okoliša tamo gdje je uspostavljen.

Član 16. (Opštinska mreža)

- (1) Opština na svojoj teritoriji može uspostaviti opštinsku mrežu mjernih stanica i/ili mjernih mjesta za praćenje kvaliteta zraka uz saglasnost kantona.
- (2) Monitoring kvaliteta zraka u opštinskoj mreži obavlja se prema propisu koji za svoju teritoriju donosi nadležni organ kantona, a koji mora biti usklađen sa propisom iz člana 13. ovog Zakona.

Član 17. (Poslovi koje obavljaju nadležni organi kantona i opštine)

- (1) Sredstva za realizaciju programa kontrole kvaliteta zraka u kantonalnoj i opštinskoj mreži obezbjeđuju se iz budžeta kantona i opštine, te iz sredstava transferiranih prema kantonima ostvarenih radom Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH.
- (2) Nadležni organ kantona obavlja koordinaciju svih aktivnosti kantonalne i opštinske mreže.
- (3) Nadležni organ kantona i opštine obavlja poslove praćenja kvaliteta zraka direktno ili preko ovlaštenog pravnog lica.
- (4) Nadležni organ kantona i opštine može da ovlasti pravno lice da prati rad automatskih stanica, te prikuplja i obrađuje podatke dobijene kontrolom kvaliteta zraka u kantonalnoj i opštinskoj mreži.
- (5) Nadležni organ kantona i opštine dužan je da podatke o rezultatima monitoringa kvaliteta zraka javno objavi i dostavi Federalnom hidrometeorološkom zavodu.

Član 18. (Mjerenja posebne namjene)

- (1) U slučaju da postoji osnovana sumnja da je došlo do zagađenosti zraka koje može narušiti zdravlje ljudi i/ili okoliš, moraju se obaviti namjenska mjerenja nivoa zagađujućih materija.
- (2) Federalno ministarstvo, odnosno nadležni kantonalni organ ili organ jedinice lokalne samouprave (opštine) utvrđuje opravdanost osnovane sumnje iz stava (1) ovog člana i donosi odluku o mjerenjima posebne namjene koja sadrži način i rokove mjerenja, kao i vrstu zagađujućih materija koje je potrebno mjeriti.

- (3) Mjerenja posebne namjene Federalno ministarstvo, odnosno nadležni kantonalni organ ili organ jedinice lokalne samouprave (opštine) obavlja preko nadležnih organa ili ovlaštenog pravnog lica.

Član 19.

(Dostava podataka o kvaliteti zraka)

- (1) Nadležni organ kantona, jedinice lokalne samouprave (opštine) i ovlaštena pravna lica dužni su da podatke o kvalitetu zraka dobijene kontrolom kvaliteta zraka iz kantonalne i lokalne mreže, kao i rezultate mjerenja posebne namjene, dostavljaju Federalnom hidrometeorološkom zavodu do 15-og u mjesecu za prethodni mjesec, a godišnji izvještaj najkasnije 60 dana od dana isteka kalendarske godine za prethodnu godinu.
- (2) Federalni hidrometeorološki zavod, nadležni organ kantona, jedinice lokalne samouprave (opštine) i ovlaštena pravna lica dužni su da podatke iz stava (1) ovog člana učine dostupnim javnosti i objave u sredstvima javnog informisanja, elektronskim medijima, kao i na svojim internet stranicama.
- (3) Podaci iz stava (1) ovog člana koriste se za ocjenjivanje kvaliteta zraka, kao i za izradu izvještaja o stanju kvaliteta zraka Federacije BiH i sastavni su dio informacionog sistema o kvalitetu zraka.

POGLAVLJE III - PLANIRANJE

Član 20.

(Instrumenti politike i planiranja zaštite zraka)

- (1) Instrumenti politike i planiranja zaštite zraka su:
- a) Federalna strategija zaštite okoliša i Akcioni plan zaštite okoliša definisani Zakonom o zaštiti okoliša, u dijelu koji se odnosi na oblast zaštite zraka,
 - b) kantonalni plan zaštite okoliša u dijelu koji se odnose na oblast zaštite zraka,
 - c) kantonalni plan kvaliteta zraka,
 - d) kantonalni kratkoročni akcioni/interventni plan,
 - e) Državni programi, planovi i izvještaji koji se donose radi provođenja međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.
- (2) Federalna strategija zaštite okoliša i Akcioni plan zaštite okoliša u dijelu koji se odnosi na oblast zaštite zraka, kantonalni plan zaštite okoliša, planovi kvaliteta zraka i interventni planovi donose se u cilju očuvanja i poboljšanja kvaliteta zraka i izbjegavanja, sprečavanja ili smanjenja štetnih posljedica po zdravlje ljudi i/ili okoliš.

- (3) Državni programi, planovi i izvještaji izrađuju se u cilju implementacije međunarodnih obaveza definisanih međunarodnim sporazumima, konvencijama i protokolima.

Član 21.

(Izrada prostornih planova, urbanističkih planova i detaljnih planskih dokumenata)

- (1) Prilikom izrade prostornih planova, urbanističkih planova i detaljnih planskih dokumenata mora se voditi računa o zaštiti i osiguranju kvaliteta zraka.
- (2) Nijedan plan ne može biti donesen ukoliko nije usklađen sa instrumentima politike i planiranja iz člana 20. stav (1) ovog Zakona.
- (3) Kantonalno ministarstvo nadležno za oblast okoliša izrađuje listu područja na kojima se ne može locirati nijedan novi tačkasti izvor emisija, što se posebno odnosi na postrojenja za sagorijevanje i postrojenja za spaljivanje otpada.
- (4) U područjima iz stava (3) ovog člana se ne može vršiti ni značajnije proširenje postojećih djelatnosti.
- (5) Kod izrade dokumenata iz stava (1) ovog člana, pri određivanju lokacija za nove tačkaste izvore emisija zagađujućih materija, obavezna pažnja se posvećuje zaštiti ventilacionih koridora i kvalitetu zraka nekog gusto ili stalno naseljenog područja.
- (6) Lokacija, veličina i karakteristike ventilacionih koridora određuju se meteorološkom studijom i modeliranjem strujanja zraka u karakterističnim situacijama.

Član 22.

(Planovi kvaliteta zraka)

- (1) Strateški dokument iz člana 20. stav (1) tačka a) ovog Zakona donosi Parlament Federacije BiH, na period od najmanje sedam godina, u skladu sa odredbama člana 46. Zakona o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH“, broj:15/21).
- (2) Sadržaj strateškog dokumenta se usklađuje sa drugim opštim i sektorskim planovima i politikama.
- (3) Kantonalni plan zaštite okoliša definisan članom 47. Zakona o zaštiti okoliša sadrži detaljne planove zaštite zraka za nivo kantona.
- (4) U slučajevima prekoračenja jedne ili više zagađujuće materije kanton donosi kantonalni plan kvaliteta zraka.

- (5) U slučajevima prekoračenja pragova upozorenja ili pragova uzbune jedne ili više zagađujućih materija, kanton donosi kratkoročni akcioni/interventni plan.

Član 23.

(Sadržaj strateških dokumenata)

- (1) Strateškim dokumentom se obezbjeđuju uslovi za uspostavljanje institucionalnog sistema na osnovu kojeg se preduzimaju mjere za izbjegavanje, sprečavanje ili smanjenje zagađenja zraka i štetnih posljedica po zdravlje ljudi i/ili okoliš u cjelini. Pored mjera zaštite zraka, ova strategija obuhvata i problematiku klimatskih promjena.
- (2) Strateški dokument obavezno sadrži:
- a) opšte informacije (podatke o lokacijama, klimatske i topografske podatke, broj stanovnika, mjerne stanice i/ili mjerna mjesta),
 - b) ključne elemente za procjenu trenutnog stanja kvaliteta zraka,
 - c) ciljeve koji treba da se postignu,
 - d) aktivnosti koje je potrebno preduzeti radi postizanja zadatih ciljeva,
 - e) nosioce aktivnosti,
 - f) dugoročne i kratkoročne mjere za sprečavanje, ublažavanje i kontrolu zagađivanja zraka,
 - g) vremenski okvir u kojem će se prenijeti zahtjevi kvaliteta zraka koji se primjenjuju u Evropskoj uniji,
 - h) vremenski okvir za postizanje zadatih ciljeva koji se tiču kvaliteta zraka,
 - i) zahtjeve za integrisanjem ciljeva i mjera zaštite kvaliteta zraka u druge sektorske politike,
 - j) mjere ublažavanja i prilagođavanja na klimatske promjene,
 - k) način izvještavanja o realizaciji strategije,
 - l) postupke evaluacije izvještaja,
 - m) razloge za preispitivanje i korigovanje strateških opredjeljenja,
 - n) prikaz izvora i načina korištenja sredstava i drugih resursa neophodnih za realizaciju strateških ciljeva.

Član 24.

(Izvještaj o realizaciji strateškog dokumenta)

- (1) Vlada Federacije BiH podnosi izvještaj o realizaciji strateškog dokumenta Parlamentu Federacije BiH svake dvije godine u skladu sa odredbama člana 45. Zakona o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH”, broj:15/21).
- (2) Izvještaj iz stava (1) ovog člana stavlja se na uvid javnosti putem internet stranice Federalnog ministarstva, a mišljenje javnosti uzima se u obzir prilikom donošenja odluke o preispitivanju i korigovanju strateških opredjeljenja.

Član 25.
(Kantonalni plan kvaliteta zraka)

- (1) Kanton donosi Plan kvaliteta zraka u zonama i aglomeracijama u kojima je zrak druge kategorije, odnosno kada zagađenost zraka prevazilazi efekte mjera koje se preduzimaju, odnosno kada je ugrožen kapacitet okoliša ili postoji stalno zagađivanje zraka na određenom prostoru, sa ciljem da se postignu odgovarajuće granične vrijednosti ili ciljne vrijednosti utvrđene aktom iz člana 5. ovog Zakona.
- (2) Plan iz stava (1) ovog člana donosi se na osnovu ocjene stanja kvaliteta zraka i obuhvata sve glavne zagađujuće materije i glavne izvore zagađivanja zraka koji su doveli do zagađenosti.
- (3) Izuzetno od stava (1) ovog člana, nadležni organ kantona ne donosi Plan kvaliteta zraka u slučaju prekoračenja iz člana 10. ovog Zakona, osim u slučaju da se prekoračenja mogu pripisati i drugim izvorima suspendovanih čestica PM₁₀.
- (4) Ako zone ili aglomeracije iz stava (1) obuhvataju teritoriju više od jednog kantona, kantoni u obuhvatu iste zone ili aglomeracije dužni su saradivati prilikom izrade planova kvaliteta zraka s ciljem harmonizacije mjera.
- (5) Federalno ministarstvo daje mišljenje na planove kvaliteta zraka iz stava (1) ovog člana, u fazi njihove pripreme.
- (6) Federalno ministarstvo obezbjeđuje saradnju kantona na izradi planova kvaliteta zraka u slučaju iz stava (4) ovog člana.
- (7) Saradnja iz stava (6) ovog člana odvija se u skladu sa odredbama Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05).

Član 26.
(Sadržaj planova kvaliteta zraka)

- (1) Planovi kvaliteta zraka iz člana 25. ovog Zakona sadrže:
 - a) podatke o lokaciji (području) povećane zagađenosti,
 - b) osnovne informacije o zoni i aglomeraciji,
 - c) podatke o vrsti i stepenu zagađenosti,
 - d) podatke o izvoru zagađenja,
 - e) analizu situacije i faktora koji su uticali na pojavu prekoračenja,
 - f) detalje o mjerama ili projektima poboljšanja koji su postojali prije stupanja na snagu ovog zakona,

- g) detalje o mjerama ili projektima koji su primijenjeni sa ciljem smanjenja zagađenosti nakon stupanja na snagu ovog Zakona,
 - h) detalje o mjerama ili projektima koji se planiraju u dugoročnom periodu,
 - i) organe nadležne za razvoj i sprovođenje plana,
 - j) listu dokumenata, publikacija i slično, kojima se potkrepljuju podaci navedeni u planu,
 - k) ograničenja u pogledu korištenja goriva.
- (2) Planovi kvaliteta zraka mogu da sadrže i mjere propisane kratkoročnim akcionim/interventnim planovima iz člana 28. ovog Zakona.
- (3) U slučaju prekoračenja onih graničnih vrijednosti za koje je rok za postizanje već istekao, planovima kvaliteta zraka utvrđuju se odgovarajuće mjere kako bi se skratio period prekoračenja.
- (4) Planovima kvaliteta zraka mogu se utvrditi specifične mjere namijenjene zaštiti osjetljivih grupa stanovništva, posebno djece.

Član 27.

(Kratkoročni akcioni/interventni plan)

- (1) Nadležni organ kantona donosi kratkoročni akcioni/interventni plan u dijelu zone ili aglomeracije koja se nalazi na njihovoj teritoriji u slučaju da:
- a) postoji opasnost da nivoi zagađujućih materija u zraku prekorače jednu ili više koncentracija opasnih po zdravlje ljudi utvrđenih propisom iz člana 5. stav (2) ovog Zakona, ili
 - b) postoji opasnost da se prekorači koncentracija prizemnog ozona opasna po zdravlje ljudi, ako nadležni organ procijeni, uzimajući u obzir geografske, meteorološke i ekonomske uslove, da postoji značajan potencijal da se smanji rizik, trajanje i ozbiljnost takvog prekoračenja
- (2) Kratkoročni akcioni/interventni planovi mogu se, radi zaštite zdravlja ljudi i/ili okoliša po potrebi, donijeti i u slučaju ako postoji opasnost od prekoračenja jedne ili više graničnih ili ciljnih vrijednosti za pojedine zagađujuće materije koje su utvrđene aktom iz člana 5. ovog Zakona.
- (3) Ako zone ili aglomeracije iz stava (1) ovog člana obuhvataju teritoriju više od jednog kantona, kantoni u obuhvatu iste zone ili aglomeracije dužni su saradivati prilikom izrade interventnih planova s ciljem harmonizacije mjera.
- (4) Kratkoročni akcioni/interventni plan kantona, iz stava (3) ovog člana mora, u slučajevima uticaja na teritoriji drugog kantona, sadržavati mjere koje se poduzimaju u slučaju aktiviranja plana sa mehanizmima obaveznosti primjene mjera.

- (5) Mjere iz kratkoročnih akcionih/interventnih planova kontrolišu nadležne inspekcije i drugi organi u skladu sa kantonalnim propisom.
- (6) Federalni hidrometeorološki zavod BiH daje procjenu da postoji indikacija o prenosu zagađujućih materija preko granica kantona i zona.
- (7) Federalno ministarstvo obezbjeđuje saradnju kantona na izradi planova u slučaju iz stava (3) ovog člana.
- (8) Saradnja iz stava (6) ovog člana odvija se u skladu sa odredbama Zakona o organizaciji organa uprave („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05).

Član 28.

(Sadržaj kratkoročnog akcionog/interventnog plana)

- (1) Kratkoročni akcioni/interventni planovi iz člana 27. ovog Zakona sadrže obavezno mjere koje se kratkoročno preduzimaju u cilju smanjenja rizika ili trajanja takvog prekoračenja.
- (2) Kratkoročnim akcionim/interventnim planom iz stava (1) ovog člana mogu se, u zavisnosti od svakog pojedinačnog slučaja, poduzeti djelotvorne mjere za kontrolu aktivnosti koje doprinose nastanku opasnosti od prekoračenja odgovarajućih graničnih ili ciljnih vrijednosti ili koncentracija opasnih po zdravlje ljudi i po potrebi privremeno zaustaviti navedene aktivnosti.
- (3) Kratkoročnim akcionim/interventnim planom mogu se predvidjeti mjere u vezi sa saobraćajem motornih vozila, u skladu sa posebnim zakonom, radovima na izgradnji, radom industrijskih postrojenja, upotrebom proizvoda koji sadrže zagađujuće materije i grijanjem domaćinstava, kao i specifične aktivnosti namijenjene zaštiti osjetljivih grupa stanovništva, naročito djece.

Član 29.

(Transparentnost kratkoročnih akcionih/interventnih planova)

Kratkoročni akcioni/interventni planovi i informacije o načinu na koji će se primjenjivati moraju biti dostupni javnosti i zainteresovanim organizacijama, kao što su organizacije koje se bave zaštitom okoliša, organizacije koje zastupaju interese osjetljivih grupa stanovništva, zdravstvene organizacije i udruženja privrednika.

Član 30.

(Prekogranično zagađivanje zraka)

- (1) Nadležni organ kantona odmah obavještava Federalno ministarstvo ukoliko se bilo koja granična vrijednost, kritični nivo, granica tolerancije, ciljna vrijednost i

dugoročni cilj, koncentracija opasna po zdravlje ljudi ili koncentracija o kojoj se izvještava javnost prekorači zbog značajnog prekograničnog prenosa zrakom zagađujućih materija ili njihovih prekursora.

- (2) Federalno ministarstvo u slučaju iz stava (1) ovog člana, po potrebi, preduzima zajedničke aktivnosti sa nadležnim organima na nivou države i sa nadležnim organima na nivou druge države, kao što su priprema zajednički koordiniranog plana kvaliteta zraka i/ili priprema i primjena kratkoročnog akcionog plana za susjedne zone u našoj i susjednim zemljama i razmjena potrebnih informacija.
- (3) U slučaju prekoračenja koncentracije opasne po zdravlje ljudi i koncentracije o kojoj se izvještava javnost u zonama ili aglomeracijama u blizini entitetske granice, Federalno ministarstvo putem nadležnog organa na nivou države u najkraćem roku o tome obavještava nadležni organ susjedne države.
- (4) Federalno ministarstvo informiše javnost u slučajevima iz st. (1) i (2) ovog člana.

Član 31.

(Implementacija međunarodnih ugovora na polju zaštite kvaliteta zraka)

Federalno ministarstvo učestvuje u aktivnostima na izradi dokumenata definisanih članom 20. stav (1) tačka e) ovog Zakona s ciljem implementacije odredbi međunarodnih ugovora na polju zaštite kvaliteta zraka.

POGLAVLJE IV - MJERE ZA POBOLJŠANJE KVALITETA ZRAKA

Član 32.

(Mjere za sprečavanje i smanjenje zagađivanja zraka)

- (1) Djelotvorna zaštita i poboljšanje kvaliteta zraka osigurava se primjenom načela održivog razvoja, načela cjelokupnog pristupa i primjenom najboljih raspoloživih tehnika, tehničkih rješenja i mjera.
- (2) U cilju sprečavanja i smanjenja zagađivanja zraka i poboljšanje kvaliteta zraka poduzimaju se slijedeće mjere:
 - a) usklađivanjem prostornih planova sa programima zaštite zraka, odnosno cjelovitim planiranjem,
 - b) propisivanje graničnih vrijednosti emisija zagađujućih materija iz stacionarnih izvora zagađivanja,
 - c) primjenom mjera zaštite zraka utvrđenih u procedurama procjene uticaja na okoliš i okolinskoj dozvoli u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti okoliša,
 - d) primjenom mjera utvrđenih u urbanističkoj saglasnosti, odnosno građevinskoj dozvoli koju izdaje nadležni organ kantona ili lokalne

- samouprave kada izvor emisije nije predmet procjene uticaja na okoliš niti pribavljanja okolinske dozvole,
- e) poticanjem primjene mjera čistije proizvodnje, obnovljivih izvora energije i okolinski prihvatljivijih vidova transporta,
 - f) poticanjem provođenja mjera energetske efikasnosti,
 - g) propisivanje graničnih vrijednosti emisija zagađujućih materija iz pokretnih izvora zagađivanja,
 - h) usklađivanje sa maksimalnim nacionalnim emisijama nakon njihovog utvrđivanja za pojedine zagađujuće materije,
 - i) propisivanje dozvoljenih količina pojedinih zagađujućih materija u određenim proizvodima (goriva, boje...),
 - j) smanjenje emisija stakleničkih gasova,
 - k) postepeno smanjivanje upotrebe supstanci koje oštećuju ozonski omotač,
 - l) provođenje mjera iz akcionih planova za poboljšanje kvaliteta zraka i kratkoročnih akcionih/ interventnih planova.
- (3) Mjere zaštite zraka iz stava (2) tačka d) ovog člana utvrđuju se elaboratom zaštite zraka kojeg izrađuje ovlaštena pravna osoba za poslove izrade studija uticaja na okoliš u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH“, broj:15/21).
- (4) Sadržaj elaborata iz stava (3) ovog člana minimalno mora sadržavati podatke o načinu zagrijavanja prostora, informaciju o postojanju kotlovnice, podatke o broju kotlova i kapacitetu, vrsti i potrošnji goriva, opisu sistema monitoringa, opisu tehnoloških procesa, te mjerama sprečavanja i kontrole emisije u zrak. Detaljan sadržaj elaborata uređuju kantoni.

Član 33.

(Granične vrijednosti emisija iz stacionarnih izvora i monitoring emisija)

- (1) Federalno ministarstvo posebnim propisom utvrđuje mjere za sprečavanje i smanjenje zagađivanja zraka i poboljšanje kvaliteta zraka koje sadrže:
- a) granične vrijednosti emisije zagađujućih materija u zrak iz stacionarnih izvora zagađivanja, osim postrojenja za sagorijevanje,
 - b) način, postupak, učestalost i metodologiju mjerenja emisije zagađujućih materija,
 - c) kriterijume za uspostavljanje mjernih mjesta na ispustu za mjerenje emisije,
 - d) postupak vrednovanja rezultata mjerenja emisije i usklađenost sa propisanim normativima,
 - e) sadržaj izvještaja o izvršenim mjerenjima emisije i bilansu emisije,
 - f) način proračuna emisija i dostavljanja podataka o emisijama za potrebe informacionog sistema i rokove dostavljanja podataka.

(2) Propisom iz stava (1) ovog člana, za postojeće izvore zagađivanja zraka, u iznimnim slučajevima, propisuju se dozvoljena prekoračenja graničnih vrijednosti emisije određenih zagađujućih materija i određuje rok u kome se te vrijednosti moraju smanjiti na nivo graničnih vrijednosti emisije.

(3) Na području gdje je utvrđena druga kategorija kvaliteta zraka, nadležni organ može zahtijevati strožije granične vrijednosti emisija.

Član 34.

(Granične vrijednosti emisija iz postrojenja za sagorijevanje i monitoring emisija)

Federalno ministarstvo propisuje granične vrijednosti emisije zagađujućih materija iz postrojenja za sagorijevanje, imajući u vidu, vrstu, kapacitet, starost, planirani radni vijek postrojenja i gorivo koje se u njemu koristi, metode i način mjerenja emisije zagađujućih materija, kriterijume za izbor mjernih mjesta, način provjere tačnosti mjerenja (kontrolna mjerenja i kalibracija), način obrade rezultata mjerenja, način proračuna i rokove za dostavljanje podataka i postupak određivanja ukupne godišnje emisije iz postrojenja za sagorijevanje.

Član 35.

(Velika postrojenja za sagorijevanje)

Velika postrojenja za sagorijevanje koja su obuhvaćena Nacionalnim planom smanjenja emisija zagađujućih materija za Bosnu i Hercegovinu, postepeno smanjuju emisije sumpor-dioksida (SO₂), azotnih oksida (NO_x) i čvrstih čestica, u skladu sa Ugovorom o uspostavi Energetske zajednice („Službeni glasnik BiH-Međunarodni ugovori“, broj: 9/06) i aktima donesenim za njegovo provođenje.

Član 36.

(Kvalitet tečnih goriva)

(1) Kvalitet tečnih goriva regulisan je aktom Vijeća Ministara Bosne i Hercegovine i propisom u nadležnosti Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije.

(2) Na području Federacije BiH, teška ulja kod kojih sadržaj sumpora prelazi 1,00 % mase, ne mogu biti korištena kao goriva za postrojenja za sagorijevanje od 01. januara 2010. godine.

(3) Dizel-goriva koja se koriste za motorna vozila i brodove ne mogu biti korištena kao goriva od:

a) 1. januara 2010. godine ukoliko je sadržaj sumpora veći od 0,20% njihove mase,

b) 1. januara 2015. godine ukoliko je sadržaj sumpora veći od 0,10 % njihove mase.

- (4) Ograničenja iz st. (2) i (3) ovog člana u određenim tečnim naftnim derivatima se ne primjenjuju na:
 - a) goriva namijenjena preradi prije finalnog sagorijevanja,
 - b) goriva koja će biti prerađena u rafinerijskoj industriji.
- (5) Goriva za motorna vozila moraju biti u skladu sa standardima kvaliteta koje je objavio Institut za standardizaciju BiH.
- (6) Zabranjeno je stavljanje na tržište i promet olovnog benzina.

Član 37.

(Emisije isparljivih organskih jedinjenja prilikom skladištenja i distribucije goriva)

- (1) Tehničke standarde zaštite zraka od emisije isparljivih organskih jedinjenja koje nastaju skladištenjem, pretakanjem i distribucijom goriva propisuje Federalno ministarstvo u saradnji sa Federalnim ministarstvom energije, rudarstva i industrije.
- (2) Propisom iz stava (1) ovog člana utvrđuju se tehnički standardi za uređaje za skladištenje i pretakanje goriva na terminalima i benzinskim stanicama, kao i za cisterne koje se koriste za prevoz goriva od jednog terminala do drugog ili od terminala do benzinske stanice, te rokovi za njihovo postizanje.

Član 38.

(Emisije isparljivih organskih jedinjenja prilikom korištenja rastvarača)

- (1) Pravno lice i operater koji u svom proizvodnom procesu koristi organske rastvarače dužan je da primenjuje mjere u cilju smanjenja vrijednosti emisije isparljivih organskih jedinjenja ispod propisanih vrijednosti.
- (2) Federalno ministarstvo donosi propis kojim se uređuje:
 - a) postupak za sprečavanje ili smanjivanje direktnih ili indirektnih posljedica emisija isparljivih organskih jedinjenja na okoliš, a posebno emisija u zrak,
 - b) granične vrijednosti emisija isparljivih organskih jedinjenja iz postrojenja i aktivnosti koje koriste organske rastvarače,
 - c) zahtjevi za postrojenja koja ta jedinjenja koriste,
 - d) šeme za smanjenje emisija isparljivih organskih jedinjenja.
- (3) Šema za smanjenje emisija isparljivih organskih jedinjenja je propisani alternativni način smanjenja emisija isparljivih organskih jedinjenja.

Član 39.
(Emisije iz kućnih ložišta)

- (1) Emisija iz kućnih ložišta i kvalitet goriva za ovu namjenu, reguliše se u skladu sa standardima usvojenim od strane Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine (BAS), a u zavisnosti od namjene i kapaciteta.
- (2) Standardi po kojima se koriste i instaliraju peći i kotlovi za kućna ložišta su:
- a) peći koje se nalaze u prostorijama koje se griju,
 - i. BAS EN 14785 - Grijalice za zagrijavanje prostora na čvrsto gorivo – Zahtjevi metode ispitivanja (kamini za grijanje na pelet snage do 50 kW)
 - ii. BAS EN 12815 Peći na čvrsto gorivo — Zahtjevi i metode ispitivanja (peći ručno loženje, primarna namjena kuhanje, sekundarno grijanje)
 - b) kotlovi koji se nalaze u zasebnim kotlovnicama,
 - i. BAS EN 303-5 - Toplovodni kotlovi — Dio 5, Toplovodni kotlovi za čvrsta goriva, ručno i automatski punjeni, nazivne toplotne snage do 500 kW -
 - 1. Terminologija, posebni zahtjevi, ispitivanje i označavanje (kotao koji se montira u kotlovnici)
- (3) Goriva koja se koriste u ovoj vrsti ložišta moraju da imaju sljedeće karakteristike:
- a) pelet koji se stavlja u promet na području Federacije BiH mora da ima minimalno klasu kvaliteta A2, ili klasu ekvivalentnu klasi A2,
 - b) ugalj koji se stavlja u promet i/ili upotrebu na području Federacije BiH mora da ima ukupni sadržaj gorivog sumpora ispod 1% i toplotnu moć veću od 12.000 kJ/kg,
 - c) ogrjevno drvo koje se stavlja u promet i/ili upotrebu mora da ima manje od 25% vlage.
- (4) Zabranjeno je stavljanje u promet peći i kotlova koji ne zadovoljavaju zahtjeve iz stava (2) ovog člana.
- (5) Ostala goriva, čiji kvalitet nije definisan ovim Zakonom, moraju biti u skladu sa tipskim odobrenjem proizvođača peći, kamina, ili kotla za koje se gorivo koristi.
- (6) Kontrolu kućnih ložišta definišu kantoni svojim propisima.

Član 40.
(Boje i lakovi)

- (1) U cilju smanjenja emisija isparljivih organskih jedinjenja iz boja i lakova propisuju se maksimalno dozvoljeni sadržaj pojedinih isparljivih organskih jedinjenja u bojama i lakovima.
- (2) Maksimalno dozvoljeni sadržaj isparljivih organskih jedinjenja u bojama i lakovima utvrđuje se propisima kojima se uređuje oblast hemikalija u Federaciji BiH.

Član 41.
(Pokretni izvori zagađivanja)

- (1) Pokretni izvori zagađivanja mogu se koristiti i stavljati u promet ako zagađujuće materije u izduvnim gasovima iz tih izvora ne prelaze granične vrijednosti emisije utvrđene tehničkim propisima.
- (2) Emisije iz pokretnih izvora zagađivanja kontrolišu se prilikom redovnog, vanrednog i kontrolnog tehničkog pregleda, u skladu sa odgovarajućim tehničkim propisom i zakonom kojim se uređuje bezbjednost saobraćaja.

Član 42.
(Usklađivanje sa maksimalnim nacionalnim emisijama nakon njihovog utvrđivanja za pojedine zagađujuće materije)

- (1) Na nivou Bosne i Hercegovine u skladu sa međunarodnim ugovorima utvrđuju se maksimalne nacionalne emisije za acidifikujuće i eutrofikujuće zagađujuće materije i prekursore ozona, i to za, sumpor-dioksid (SO₂), azotne okside (NO_x), isparljiva organska jedinjenja i amonijak (NH₃), u cilju unapređenja i zaštite okoliša i zdravlja ljudi od štetnog djelovanja acidifikacije, eutrofikacije i prizemnog ozona, a radi postizanja dugoročnih ciljeva koji podrazumijevaju održavanje kritičnih nivoa i zaštitu stanovništva.
- (2) Radi praćenja emisija iz stava (1) ovog člana sa područja Federacije BiH uspostavlja se Inventar emisija i projekcije emisija.
- (3) Federalni hidrometeorološki zavod vodi Inventar emisija i projekcije emisija iz stava (2) ovog člana za područje Federacije BiH.
- (4) Federalno ministarstvo propisuje metodologiju za izradu Inventara emisija i projekcije emisija i način prikupljanja podataka.

Član 43.
(Emisije stakleničkih gasova)

- (1) Staklenički gasovi su, ugljen-dioksid (CO₂), metan (CH₄), azotsuboksid (N₂O), fluorougljovodonici (HFCs), perfluorougljenici (PFCs) i sumporheksafluorid (SF₆).
- (2) Sprečavanje i smanjenje zagađivanja zraka koje utiče na promjenu klime provodi se:
 - a) primjenom mjera za smanjenje emisija stakleničkih gasova,
 - b) praćenjem emisija stakleničkih gasova iz izvora i praćenjem odstranjenih količina ovih gasova putem ponora.
- (3) Mjere iz stava (2) tačka a) ovog člana realizuju se:
 - a) razvojem i korištenjem čistijih tehnologija kojima se spriječava ili smanjuje emisija stakleničkih gasova,
 - b) podsticanjem korištenja obnovljivih izvora energije,
 - c) podsticanjem okolinski prihvatljivijeg transporta,
 - d) podsticanjem energijske efikasnosti,
 - e) aktivnostima kojima se povećava odstranjivanje stakleničkih gasova iz atmosfere.
- (4) Mjere iz stava (2) tačka a) ovog člana mogu se provoditi u okviru mehanizma čistog razvoja i oblažavanja klimatskih promjena definisanih Odlukom Vijeća ministara o osnivanju ovlaštenog organa za provođenje projekata Mehanizma čistog razvoja Kjoto protokola Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o promjeni klime („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 102/10 i 45/15) i provedbenim aktima na nivou Federacije BiH.

Član 44.
(Mehanizam monitoringa i izvještavanja o emisijama stakleničkih gasova)

- (1) U cilju međunarodnog izvještavanja Bosne i Hercegovine, po osnovu članstva u međunarodnim ugovorima, vode se podaci o emisijama i odstranjenim količinama stakleničkih gasova iz člana 67. stav (2) tačka c) ovog Zakona što čini Inventar emisije stakleničkih gasova.
- (2) Federalni hidrometeorološki zavod vodi Inventar emisija stakleničkih gasova sa područja Federacije BiH po osnovu podataka o emisijama i odstranjenim količinama stakleničkih gasova.
- (3) Ministarstva i drugi federalni organi uprave nadležni za poslove zaštite okoliša, energetike, privrede, poljoprivrede, šumarstva, voda, službene statistike, te javna preduzeća iz navedenih oblasti koji prikupljaju ili posjeduju podatke o

djelatnostima po sektorima kojim se ispuštaju ili uklanjaju staklenički gasovi potrebni za vođenje Inventara emisije stakleničkih gasova, kao i za potrebe izvještavanja iz člana 69. ovog Zakona, moraju te podatke dostaviti Federalnom hidrometeorološkom zavodu.

- (4) Podaci iz stava (3) ovog člana dostavljaju se bez naknade do kraja decembra tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu.
- (5) Subjekti iz stava (3) ovog člana dužni su da posebnim aktom imenuju lica koja će obavljati poslove u vezi sa dostavljanjem i provjerom podataka o djelatnostima kojim se ispuštaju ili uklanjaju staklenički gasovi.
- (6) Federalno ministarstvo propisuje metodologiju vođenja Inventara emisije stakleničkih gasova i način prikupljanja podataka.
- (7) Podaci iz stava (4) ovog člana su javni.

Član 45.

(Obaveza operatera izvora stakleničkih gasova)

Federalno ministarstvo provedbenim propisom definiše operatere koji podliježu obavezi monitoringa i/ili izvještavanja o emisijama stakleničkih gasova, metodologiju monitoringa, verifikacije i izvještavanja o emisijama stakleničkih gasova, kao i obim i način dostave podataka za izvještavanje.

Član 46.

(Supstance koje oštećuju ozonski omotač i zamjenske supstance)

- (1) Uslovi i način postepenog smanjivanja potrošnje supstanci koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskih supstanci u Bosni i Hercegovini i njihovo postepeno isključivanje iz upotrebe, uz definisanje uslova za uvoz, izvoz i stavljanje u promet tih supstanci i proizvoda koji ih koriste, propisani su aktom Vijeća ministara BiH koji uređuje način provođenja međunarodnog ugovora u oblasti zaštite ozonskog omotača.
- (2) Federalno ministarstvo propisuje postupanje sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskim supstancama, kao i novim kontrolisanim supstancama, postupanje sa proizvodima koji sadrže ili su pomoću tih supstanci proizvedeni, način provjere ispuštanja i kontrole emisija ovih supstanci, postupanje sa tim supstancama nakon prestanka upotrebe proizvoda i opreme koji ih sadrže, način njihovog prikupljanja, obnavljanja, obrade i trajnog odlaganja, način označavanja proizvoda koji sadrži ove supstance i vođenje registra istih, detaljne uslove koje moraju ispuniti pravna lica i preduzetnici koji obavljaju djelatnost ugradnje, održavanja i/ili servisiranja proizvoda i opreme i postupak izdavanja prethodne saglasnosti u proceduri izdavanja dozvole za uvoz/izvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač i

zamjenskih supstanci, te naknade za stavljanje na tržište supstanci koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskih supstanci.

Član 47.

(Rukovanje sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač i/ili zamjenskim supstancama)

- (1) Za obavljanje djelatnosti ugradnje, održavanja i/ili servisiranja proizvoda i opreme koja sadrži supstance koje oštećuju ozonski omotač ili zamjenske supstance, kontrole ispuštanja i emisije, te obnavljanja ovih supstanci pribavlja se dozvola od strane Federalnog ministarstva.
- (2) Dozvola iz stava (1) ovog člana izdaje se pravnom licu ili preduzetniku koji ispunjava sljedeće uslove:
 - a) da je registrovano za obavljanje djelatnosti iz stava (1) ovog člana,
 - b) da zapošljava najmanje jedno stručno osposobljeno lice na način propisan članom 48. ovog Zakona koje rukuje supstancama koje oštećuju ozonski omotač i/ili zamjenskim supstancama, te
 - c) da posjeduje opremu za obavljanje djelatnosti za koje se izdaje dozvola.
- (3) Federalno ministarstvo može zahtijevati i dodatne podatke, informacije ili dokumentaciju za izdavanje dozvole kao potvrdu o ispunjavanju uslova iz stava (2) ovog člana.
- (4) Dozvola se izdaje na period od pet godina i ista može obuhvatati jednu ili više djelatnosti iz stava (1) ovog člana.
- (5) Ako pravno lice ili preduzetnik ima jednu ili više organizacionih jedinica (poslovnih jedinica ili izdvojenih poslovnih prostora), dozvola iz stava (1) ovog člana se odnosi i na svaku organizacionu jedinicu za koju se utvrdi da ispunjava uslove iz stava (2) ovog člana.
- (6) Federalno ministarstvo objavljuje na svojoj internet stranici spisak pravnih lica i preduzetnika kojima je izdata dozvola sa identifikovanim djelatnostima za koje se izdaje dozvola.

Član 48.

(Stručno osposobljavanje za rukovanje supstancama koje oštećuju ozonski omotač i/ili zamjenskim supstancama)

- (1) Stručno osposobljavanje za rukovanje supstancama koje oštećuju ozonski omotač i/ili zamjenskim supstancama vrše javne visokoškolske ustanove koje moraju imati na raspolaganju sljedeće:
 - a) odgovarajući prostor za izvođenje teorijske nastave,

- b) tehničku opremu i nastavna sredstva za izvođenje teorijske i praktične nastave, i
 - c) kvalifikovane stručne predavače odgovarajuće stručne spreme i obrazovnog stepena potrebnog za izvođenje nastave.
- (2) Stručno osposobljavanje mogu da vrše naučnoistraživački i istraživačko-razvojni instituti ukoliko ispunjavaju uslove iz stava (1) ovog člana.
- (3) Institucije iz st. (1) i (2) ovog člana moraju pribaviti odobrenje Federalnog ministarstva za obavljanje stručnog osposobljavanja.
- (4) Odobrenje iz stava (3) ovog člana je upravni akt i izdaje se na period od pet godina.
- (5) Federalno ministarstvo propisuje detaljnije uslove koje moraju ispunjavati ustanove koje vrše stručno osposobljavanje, te način i postupak stručnog osposobljavanja, provjere znanja i izdavanja uvjerenja o stručnoj osposobljenosti.

Član 49. (Zabrane)

Na teritoriji Federacije BiH zabranjuje se:

- a) proizvodnja supstanci koje oštećuju ozonski omotač,
- b) stavljanje u promet supstanci koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskih supstanci bez pribavljene dozvole o uvozu,
- c) stavljanje u promet na malo supstanci koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskih supstanci, odnosno zabrana prodaje kupcima koji nemaju pribavljenu dozvolu iz člana 47. ovog Zakona,
- d) stavljanje u promet novih proizvoda i opreme koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač,
- e) ispuštanje supstanci koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskih supstanci u okoliš,
- f) punjenje proizvoda i opreme koji sadrže zamjenske supstance supstancama koje oštećuju ozonski omotač,
- g) ispiranje supstancama koje oštećuju ozonski omotač,
- h) stavljanje u promet supstanci koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskih supstanci u rezervoarima/cilindrima za jednokratnu upotrebu,
- i) stavljanje u promet korištenih proizvoda i opreme koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač.

Član 50.

(Postojane organske zagađujuće materije)

- (1) Podaci o nenamjerno ispuštenim postojanim organskim zagađujućim materijama čine Inventar o nenamjerno ispuštenim dugotrajnim organskim zagađujućim materijama koji vodi Federalni hidrometeorološki zavod.
- (2) Podaci iz stava (1) ovog člana su javni.
- (3) Federalno ministarstvo propisuje izvore i metodologiju izrade Inventara iz stava (1) ovog člana.

Član 51.

(Mjere prevencije i sanacije)

- (1) Postrojenje se projektuje, gradi i/ili proizvodi, oprema, koristi i održava tako da ne ispušta zagađujuće materije u zrak u količini većoj od graničnih vrijednosti emisije, izuzev u slučajevima iz člana 33. stav (2) ovog Zakona.
- (2) Ukoliko dođe do kvara uređaja kojima se obezbjeđuje provođenje propisanih mjera zaštite ili do poremećaja tehnološkog procesa, uslijed čega dolazi do prekoračenja graničnih vrijednosti emisije, operater je dužan da kvar ili poremećaj otkloni, odnosno prilagodi rad nastaloj situaciji ili da obustavi tehnološki proces kako bi se emisija svela na dozvoljene granice u najkraćem roku.
- (3) U slučaju prekoračenja graničnih vrijednosti nivoa zagađujućih materija u zraku operater je dužan, kada to uoči ili po nalogu nadležnog inspektora, odmah da preduzme tehničko-tehnološke mjere ili da obustavi tehnološki proces kako bi se koncentracije zagađujućih materija svele na propisane granične vrijednosti.
- (4) Operater stacionarnog izvora zagađivanja, kod koga se u procesu obavljanja djelatnosti mogu emitovati gasovi neprijatnog mirisa, dužan je da primjenjuje mjere koje će dovesti do redukcije mirisa iako je koncentracija emitovanih materija u otpadnom gasu ispod granične vrijednosti emisije.

Član 52.

(Monitoring emisija i obaveze operatera)

- (1) Operater, čija emisija u zrak iz stacionarnog izvora podliježe ograničenju, a prema propisima iz čl. 33. i 34. ovog Zakona obveznik kontinuiranog monitoringa emisija u zrak, dužan je da:

- a) u okviru postupka ishođenja okolinske dozvole dostavi podatke o stacionarnom izvoru prema Federalnom ministarstvu,
 - b) obezbijedi redovni monitoring emisije putem kontinuiranih mjerenja emisije, za određene zagađujuće materije i/ili izvore zagađivanja, samostalno odnosno putem automatskih uređaja za kontinuirano mjerenje,
 - c) obezbijedi redovno održavanje i kontrolu mjernih uređaja,
 - d) vodi evidenciju o obavljenim mjerenjima sa podacima o mjernim mjestima i rezultatima mjerenja, te da dostavlja podatke u formi propisanog izvještaja Federalnom ministarstvu,
 - e) vodi evidenciju o vrsti, količini i kvalitetu sirovina, kao i otpada kod procesa koji uključuju spaljivanje otpada,
 - f) vodi evidenciju o radu uređaja za sprečavanje ili smanjivanje emisije zagađujućih materija, kao i mjernih uređaja za mjerenje emisije,
 - g) obavještava Federalno ministarstvo o svakoj njegovoj promjeni, (rekonstrukciji, početku rada novog izvora ili zatvaranju izvora emisije).
- (2) Operater, čija emisija u zrak iz stacionarnog izvora podliježe ograničenju, a prema propisima iz čl. 33. i 34. ovog Zakona obaveznik periodičnog monitoringa emisija u zrak, dužan je da:
- a) u okviru postupka ishođenja okolinske dozvole ili odgovarajuće dozvole za građenje dostavi podatke o stacionarnom izvoru zagađivanja nadležnim organima koji izdaju dozvolu,
 - b) obezbijedi redovan monitoring emisije, periodičnim mjerenjima emisije, putem pravnog lica koji posjeduje dozvolu iz člana 55. ovog Zakona,
 - c) vodi evidenciju o obavljenim mjerenjima sa podacima o mjernim mjestima, rezultatima, učestalosti mjerenja i dostavlja podatke u formi propisanog izvještaja nadležnim organima,
 - d) vodi evidenciju o vrsti, količini i kvalitetu sirovina, kao i otpada kod procesa koji uključuju spaljivanje otpada,
 - e) vodi evidenciju o radu uređaja za spriječavanje ili smanjivanje emisija zagađujućih materija,
 - f) obavještava Federalno ili kantonalno ministarstvo za okoliš o svakoj njegovoj promijeni (rekonstrukciji, početku rada novog izvora ili zatvaranju izvora emisije),
 - g) podatke iz tačke c) dostavi i pripadajućem kantonalnom ministarstvu ukoliko je obaveznik ishođenja okolinske dozvole od strane Federalnog ministarstva.
- (3) Izvještaj o obavljenim mjerenjima iz stava (1) tačka d) i stav (2) tačka c) ovog člana dostavlja se i u skladu sa propisom definisanim članom 32. stav 4. ovog Zakona.
- (4) Operater je dužan da o svom trošku provede mjere za smanjenje emisija zagađujućih materija.

Član 53.
(Registar emisija na nivou kantona)

- (1) Nadležno tijelo na nivou kantona, na osnovu podataka iz člana 52. ovog Zakona, vodi bazu podataka o stacionarnim izvorima emisija u zrak na teritoriji svog kantona, sa podacima o prostornom smještaju i kapacitetima izvora zagađivanja, kao i svim promjenama i rekonstrukcijama.
- (2) Baza podataka iz stava (1) može uključivati i niže pragove emisija u zrak od onih koji su zahtijevani propisom koji se odnosi na registar postrojenja i zagađivanja.
- (3) Baza podataka iz stava (1) sastavni je dio kantonalnog registra emisija.
- (4) Registar emisija vodi se po djelatnostima, te uključuje emisije svih izvora emisija u zrak, minimalno za sljedeće materije, sumpordioksid, nitrookside, ugljendioksid, ugljenmonoksid, amonijak, nitrozookside, metan, nemetanske ugljenvodonike, benzin i čvrste čestice iznad deset mikrometara (PM10).
- (5) Podaci iz baze podataka o stacionarnim izvorima emisija iz stava (1) ovog člana, koji su po pragovima emisija relevantni za registar postrojenja i zagađivanja, dostavljaju se u registar postrojenja i zagađivanja na federalnom nivou, u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH“, broj: 15/21).
- (6) Nadležno Federalno ministarstvo do kraja prvog kvartala godine, za prethodnu godinu, obavještava kantonalna ministarstva o vrstama zagađujućih materija i bilansu emisija za obveznike koji pripadaju određenom kantonu, a emisije u zrak prate kontinuiranim monitoringom.

POGLAVLJE V - POSLOVI MJERENJA

Član 54.
(Način vršenja mjerenja)

- (1) Nadležni organ Federacije BiH, kantona, opštine i pravna lica koji vrše monitoring kvaliteta zraka dužna su da mjerenje kvaliteta zraka obavljaju u skladu sa propisom iz člana 13. ovog Zakona.
- (2) Pravna lica koja vrše mjerenje emisije iz stacionarnih izvora dužna su da mjerenje emisije obavljaju u skladu s propisima iz čl. 33. i 34. ovog Zakona.

Član 55.
(Dozvola za pravna lica)

- (1) Pravna lica iz člana 54. stav (2) ovog Zakona mogu vršiti mjerenje nakon pribavljanja dozvole Federalnog ministarstva.
- (2) Federalno ministarstvo propisuje detaljnije uslove za izdavanje i oduzimanje dozvole iz stava (1) ovog člana.
- (3) Dozvole za mjerenje emisije oduzet će se ukoliko pravno lice prestane da ispunjava propisane uslove i ako se utvrdi da pravno lice ove poslove ne obavlja u skladu sa izdatim dozvolama i propisima iz čl. 33. i 34. ovog Zakona.

Član 56.
(Dozvola za operatere)

- (1) Operater stacionarnog izvora zagađivanja, koji vrši mjerenje emisija na vlastitom izvoru, mjerenja mora vršiti u skladu sa propisom iz čl. 33. i 34. ovog Zakona.
- (2) Operater iz stava (1) ovog člana može dobiti dozvolu Federalnog ministarstva ako u okviru svoje registrovane djelatnosti samostalno obavlja poslove mjerenja emisije zagađujućih materija, pod uslovom da je stručno i tehnički osposobljen prema zahtjevima standarda BAS ISO/IEC17025.
- (3) Izuzetno od stava (2) ovog člana operateri koji su u obavezi vršenja kontinuiranog monitoringa emisija ne podliježu izdavanju dozvole i dužni su provoditi mjerenja u skladu sa BAS EN 14181 i propisima iz čl. 33. i 34. ovog Zakona.
- (4) Federalno ministarstvo propisuje detaljnije uslove za izdavanje i oduzimanje dozvole iz stava (2) ovog člana.

Član 57.
(Oduzimanje dozvole)

- (1) Federalno ministarstvo na osnovu inicijative inspektora, a nakon utvrđivanja osnovanosti sumnje, može oduzeti dozvolu iz čl. 55. i 56. ovog Zakona.
- (2) Sumnju na nepravilnosti, prema inspekciji, mogu izraziti i druge institucije koje imaju uvid u provedene procedure i izvještaje o monitoringu.

Član 58.
(Revizija izdatih dozvola)

- (1) Revizija izdatih dozvola vrši se najmanje jednom godišnje ili na zahtjev ovlaštenog pravnog lica, odnosno operatera.
- (2) Federalno ministarstvo jednom godišnje u „Službenim novinama Federacije BiH“ objavljuje spisak pravnih lica iz člana 54. kojima je izdata dozvola iz člana 55. ovog Zakona.

Član 59.
(Referentni laboratorij za kvalitet zraka)

- (1) Djelatnost osiguranja kvaliteta mjerenja i podataka kvalitete zraka obavlja referentni laboratorij.
- (2) Referentni laboratorij iz stava (1) ovoga člana obavlja sljedeće poslove:
 - a) saraduje sa drugim referentnim laboratorijima za praćenje kvalitete zraka,
 - b) učestvuje na ispitivanjima sposobnosti međulaboratorijskim poređenjima s drugim referentnim laboratorijima drugih država,
 - c) provjerava da li se mjerenja kvaliteta zraka provode u skladu sa posebnim propisom,
 - d) razvija, ažurira i upravlja sistemom kvaliteta,
 - e) osigurava da su prikupljeni podaci u sistemu monitoriga kvaliteta zraka usporedivi i kvalitetni,
 - f) pruža naučno-stručnu i tehničku pomoć iz područja praćenja kvalitete zraka na zahtjev Federalnog ministarstva i drugih organa nadležnih organa,
 - g) prati, proučava i unapređuje stanje u području praćenja kvalitete zraka,
 - h) daje ocjene i mišljenja za metode, postupke i programe praćenja kvalitete zraka iz djelokruga referentnog laboratorija.
- (3) Referentni laboratorij izdaje potvrdu o osiguranju kvalitete mjerenja i podataka kvalitete zraka za sva mjerna mjesta koja su uvezana u Federalnu mrežu monitoringa kvaliteta zraka.
- (4) Poslove referentnog laboratorija obavlja Federalni hidrometeorološki zavod.

- (5) Federalno ministarstvo propisuje detaljnije način obavljanja poslova referentnog laboratorija za kvalitet zraka.

POGLAVLJE VI – INFORMISANJE, OBAVJEŠTAVANJE I IZVJEŠTAVANJE

Član 60.

(Informisanje organa i javnosti)

Nadležni organi dužni su da informiraju druge organe i organizacije i javnost o sljedećem:

- a) kvalitetu zraka,
- b) planovima kvaliteta zraka i odlaganja na određeno vrijeme postizanja granične vrijednosti za azot-dioksid, benzen i suspendovane čestice,
- c) planovima za dostizanje ciljnih vrijednosti u zonama i aglomeracijama u kojima je došlo do prekoračenja ciljnih vrijednosti,
- d) izvještajima o emisijama zagađujućih materija koje su obuhvaćene ovim Zakonom.

Član 61.

(Obavještavanje u slučaju prekoračenja koncentracije zagađujućih materija)

U slučaju da se prekorači koncentracija zagađujućih materija o kojoj se obavještava javnost ili koncentracija pojedine zagađujuće materije opasne po zdravlje ljudi, nadležni kantonalni organi i institucije vrše obavještavanje javnosti putem radija, televizije, dnevnih novina, interneta i/ili na drugi pogodan način.

Član 62.

(Sadržaj informisanja i obavještavanja o kvaliteti zraka)

(1) Informisanje o kvalitetu zraka iz člana 60. ovog Zakona obavezno sadrži:

- a) ažurirane podatke o koncentracijama svih mjerenih zagađujućih materija u zraku koje su obuhvaćene ovim Zakonom,
- b) poređenje izmjerenih koncentracija sa graničnim vrijednostima kvaliteta zraka.

(2) U slučaju prekoračenja koncentracije opasne po zdravlje ljudi i koncentracije o kojoj se obavještava javnost iz člana 61. ovog Zakona, nadležni organ obavještava javnost o:

- a) lokaciji ili području prekoračenja,

- b) vrsti koncentracije koja je prekoračena (koncentracija o kojoj se izvještava javnost ili koja je opasna po zdravlje ljudi),
- c) vremenu početka i trajanju prekoračenja,
- d) najvišoj jednočasovnoj koncentraciji, odnosno najvišoj osmočasovnoj srednjoj koncentraciji u slučaju prizemnog ozona,
- e) geografskom području na kojem se očekuje prekoračenje koncentracije o kojoj se izvještava javnost i/ili koja je opasna po zdravlje ljudi,
- f) prognozama za naredni period sa očekivanim promjenama zagađenja sa procjenom promjene, podacima za posebno osjetljive grupe stanovništva, mogućim efektima po zdravlje i preporučenom ponašanju (podaci o posebno osjetljivim grupama, opis mogućih simptoma, preduzimanje preporučenih mjera, nove informacije o toku događaja) i podacima o preventivnim mjerama za smanjenje zagađenja.

Član 63.

(Rokovi)

- (1) Nadležni organ izvještava javnost o:
 - a) kvalitetu zraka, u obliku godišnjeg izvještaja o stanju kvaliteta zraka, do 31. jula tekuće godine za prethodnu godinu,
 - b) planovima kvaliteta zraka i odlaganja na određeno vrijeme postizanja ciljne vrijedosti za azot-dioksid, benzen i suspendovane čestice PM₁₀ u roku od osam dana od dana usvajanja,
 - c) planovima za dostizanje ciljnih vrijednosti u zonama i aglomeracijama u kojima je došlo do prekoračenja ciljnih vrijednosti, u roku od osam dana od dana usvajanja.
- (2) Godišnji izvještaj o stanju kvaliteta zraka u Federaciji BiH priprema i objavljuje Federalni hidrometeorološki zavod.
- (3) Federalni hidrometeorološki zavod jednom mjesečno objavljuje izvještaje o stanju kvaliteta zraka, a na osnovu podataka iz kantonalnih i lokalnih mreža.

POGLAVLJE VII - FINANSIRANJE ZAŠTITE I POBOLJŠANJA KVALITETA ZRAKA

Član 64.

(Izvori finansiranja)

Sredstva za finansiranje zaštite i poboljšanja kvaliteta zraka obezbjeđuju se u Budžetu Federacije BiH, budžetu kantona, budžetu jedinica lokalne samouprave, iz namjenskih sredstava Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH i iz kantonalnog fonda za zaštitu okoliša tamo gdje je uspostavljen, te međunarodnih izvora.

Član 65.
(Korištenje sredstava)

Sredstva iz člana 64. ovog Zakona koriste se za:

- a) ocjenjivanje kvaliteta zraka i razvrstavanje zona i aglomeracija prema kategorijama kvaliteta zraka,
- b) uspostavljanje, održavanje, funkcionisanje i razvoj Federalne mreže, kantonalne i lokalne mreže za praćenje kvaliteta zraka,
- c) realizaciju programa praćenja kvaliteta zraka u Federalnoj mreži,
- d) mjerenja posebne namjene,
- e) izradu i sprovođenje strateškog dokumenta,
- f) realizaciju planova kvaliteta zraka i kratkoročnih akcionih planova,
- g) sprovođenje mjera za smanjenje negativnih uticaja klimatskih promjena i mjera za zaštitu ozonskog omotača,
- h) uspostavljanje i održavanje inventara emisije gasova i informacionog sistema kvaliteta zraka,
- i) izvršavanje obaveza preuzetih međunarodnim ugovorima,
- j) finansiranje i/ili sufinansiranje drugih projekata, programa i mjera u cilju zaštite i poboljšanja kvaliteta zraka,
- k) vođenje kantonalnog registra izvora zagađivanja zraka,
- l) vođenje Registra stacionarnih izvora i Registra emisija,
- m) sufinansiranje preventivnih i interventnih mjera u vanrednim okolnostima zagađenja zraka.

Član 66.
(Ekonomski poticaji)

Za ulaganja u uređaje za prečišćavanje, postrojenja koja primjenjuju tehnologiju, sirovine i proizvodne postupke manje nepovoljnog uticaja na kvalitet zraka nego drugi srodni proizvodni postupci i tehnologije, te korištenje obnovljivih izvora energije, mogu biti propisane finansijske olakšice prema posebnim propisima.

POGLAVLJE VIII - INFORMACIONI SISTEM

Član 67.
(Sadržaj informacionog sistema kvaliteta zraka)

- (1) Informacioni sistem kvaliteta zraka sastavni je dio jedinstvenog informacionog sistema zaštite okoliša definisan odredbama Zakona o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH“, broj: 15/21) .
- (2) Informacioni sistem kvaliteta zraka sadrži,
 - a) podatke Federalne mreže, kantonalne mreže i lokalnih mreža za praćenje kvaliteta zraka te podatke koji su dobijeni mjerenjem od strane operatera,

- b) podatke o supstancama koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskim supstancama,
 - c) podatke iz inventara emisije stakleničkih gasova i odstranjenih količina ovih gasova putem ponora,
 - d) podatke iz inventara nenamjerno ispuštenih postojećih organskih zagađujućih supstanci,
 - e) podatke iz inventara zagađujućih materija,
 - f) mjere i planove za zaštitu i poboljšanje kvaliteta zraka,
 - g) mjere i planove za ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama,
 - h) mjere i planove za zaštitu ozonskog omotača,
 - i) podatke o prekoračenju koncentracija zagađujućih materija opasnih po zdravlje ljudi i mjere zaštite zdravlja ljudi i okoliša u takvim slučajevima,
 - j) podatke o ovlaštenim pravnim licima koja obavljaju poslove monitoringa kvaliteta zraka i mjerenja nivoa zagađujućih materija i emisije,
 - k) podatke iz registra izvora zagađivanja zraka,
 - l) podatke o izvršenom inspekcijskom nadzoru i izrečenim mjerama,
 - m) druge podatke od značaja za kvalitet zraka.
- (3) Za uspostavu i funkcionisanje informacionog sistema kvaliteta zraka u Federaciji BiH nadležno je Federalno ministarstvo u saradnji sa Fondom za zaštitu okoliša Federacije BiH i Federalnim hidrometeorološkim zavodom.
- (4) Kantonalni organi, organi lokalne samouprave, operateri i ovlaštena pravna lica dužni su da blagovremeno i bez naknade dostavljaju podatke iz svoje nadležnosti, kao i druge podatke koji su potrebni za vođenje informacionog sistema o kvaliteti zraka u cilju izrade planova i izvještaja, u skladu sa ovim Zakonom.
- (5) Za vođenje informacionog sistema koji se odnosi na aktivnosti iz stava (2) tač. a), c) i e) zadužen je Federalni hidrometeorološki zavod.
- (6) Federalni hidrometeorološki zavod dužan je da na zahtjev kantona i jedinica lokalne samouprave iz stava (4) ovog člana ustupi prikupljene podatke bez naknade.
- (7) Federalni hidrometeorološki zavod prikuplja i unosi podatke u informacioni sistem kvaliteta zraka u skladu sa ovim Zakonom.
- (8) Za vođenje informacionog sistema koji se odnosi na aktivnosti iz stava (2) tačka b) ovog člana Federalno ministarstvo u saradnji sa Fondom za zaštitu okoliša Federacije BiH vodi evidenciju o ostvarenom uvozu/ izvozu supstanci koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskih supstanci od strane uvoznika/izvoznika sa područja Federacije BiH, te radi na uspostavi i razvoju registra proizvoda i opreme na području Federacije BiH koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač i zamjenske supstance.

- (9) Vlasnik proizvoda i opreme na području Federacije BiH koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač i zamjenske supstance dužan je dostaviti podatke potrebne za vođenje registra definisane propisom po osnovu člana 46. stav (2).
- (10) Registar proizvoda i opreme na području Federacije BiH dostupan je kantonalnim ministarstvima i nadležnoj inspekciji.

Član 68.

(Razmjena informacija i podataka iz informacionog sistema)

- (1) Podaci iz informacionog sistema kvaliteta zraka se koriste za razmjenu informacija o mjernim mjestima u Federalnoj, kantonalnoj i opštinskoj mreži, tehnikama mjerenja, kao i za razmjenu podataka dobijenih praćenjem kvaliteta zraka u Federalnoj, kantonalnoj i opštinskoj mreži i podataka o emisijama iz izvora zagađivanja zraka za potrebe izvještavanja u skladu sa preuzetim međunarodnim obavezama.
- (2) Način razmjene informacija iz stava (1) ovog člana propisuje Federalno ministarstvo posebnim propisom.

Član 69.

(Uloga Federalnog hidrometeorološkog zavoda)

- (1) Federalni hidrometeorološki zavod je referentni centar Federacije BiH za kvalitet zraka, emisije u zrak, te ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama.
- (2) U cilju izvještavanja po osnovu međunarodnih obaveza, Federalni hidrometeorološki zavod učestvuje u razmjeni podataka o kvalitetu zraka i emisijama uz prethodnu saglasnost Federalnog ministarstva.

POGLAVLJE IX - NADZOR

Član 70.

(Upravni nadzor)

Upravni nadzor nad provođenjem i primjenom ovog Zakona i propisa donesenih za njegovo provođenje vrši Federalno ministarstvo.

Član 71.
(Inspekcijski nadzor)

- (1) Inspekcijski nadzor nad poštivanjem ovog Zakona i propisa donesenih za njegovo provođenje vrši Federalna uprava za inspekcijske poslove putem nadležne inspekcije, nadležna kantonalna inspekcija zaštite okoliša i nadležna opštinska inspekcija za okoliš, urbanizam i gradnju, svako u okviru svoje nadležnosti (u daljem tekstu: nadležni inspektor).
- (2) Na inspekcijski nadzor koji se provodi na osnovu ovog Zakona na odgovarajući način se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje zaštita okoliša, ako ovim Zakonom nije propisano drugačije.
- (3) Inspekcijski nadzor nad poštivanjem uslova iz okolinskih dozvola vrši nadležna inspekcija na nivou vlasti organa koji je donio dozvolu. Za emisije iz stacionarnih izvora ispod pragova za okolinske dozvole nadležna je kantonalna okolišna inspekcija, odnosno inspekcija koja se definiše kantonalnim propisom u ovisnosti da li se radi o kontroli mjera u toku izgradnje, rada, održavanja i prestanka rada pogona i postrojenja.
- (4) Inspekcijski nadzor nad provođenjem ovog Zakona i propisa donesenih za njegovo provođenje kojima se propisuje granične vrijednosti sadržaja ili kvaliteta proizvoda, način utvrđivanja kvaliteta proizvoda, dokazivanje usaglašenosti, te stavljanje proizvoda na tržište, provodi tržišni inspektor.
- (5) Inspekcijski nadzor nad provođenjem odredbi iz člana 39. st. (2), (3) i (4) ovog Zakona vrši nadležna tržišna inspekcija.

Član 72.
(Prava i dužnosti inspektora)

U vršenju poslova inspekcijskog nadzora inspektor utvrđuje:

- a) da li je izvor zagađivanja zraka projektovan, izgrađen, opremljen, korišten i održavan tako da emisija bude u propisanim granicama,
- b) da li su u slučaju prekoračenja graničnih vrijednosti emisije i/ili nivoa zagađujućih materija u zraku preduzete propisane, odnosno naložene mjere,
- c) da li je operater pribavio dozvolu za rad stacionarnog izvora zagađivanja prije početka rada,
- d) da li se rad stacionarnog izvora zagađivanja ili druga aktivnost obavlja protivno propisanoj zabrani,
- e) da li je operater obezbijedio propisana mjerenja emisije i/ili nivoa zagađujućih materija u zraku i da li vodi evidenciju o izvršenim mjerenjima,
- f) da li operater vodi evidenciju o vrsti i kvalitetu sirovina i goriva,

- g) da li operater vodi evidenciju o radu uređaja za sprečavanje ili smanjivanje emisije zagađujućih materija i mjernih uređaja za mjerenje emisije i da li su ti uređaji postavljeni i održavani u skladu sa ovim Zakonom,
- h) da li se poslovi mjerenja emisije i praćenja kvaliteta zraka obavljaju na propisani način,
- i) da li se sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskim supstancama i proizvodima koji sadrže te supstance ili su pomoću njih proizvedeni postupaju u skladu sa ovim Zakonom,
- j) da li poslove servisiranja i isključivanja iz upotrebe odnosno sakupljanja, obnavljanja i obrade obavljaju lica koja imaju dozvolu, kao i da li ta lica ispunjavaju propisane uslove,
- k) da li je postupljeno u skladu sa nalogom inspektora,
- l) da li se primenjuju i druge propisane mjere za sprečavanje i smanjivanje zagađivanja zraka.

Član 73. **(Ovlaštenja inspektora)**

- (1) U vršenju inspekcijuskog nadzora inspektor, pored opštih ovlaštenja propisanih zakonom kojim se uređuje oblast inspekcija, ima ovlaštenja da subjektu nadzora:
- a) naredi izvršavanje propisanih obaveza u određenom roku i da privremeno zabrani rad ako se nalog u ostavljenom roku ne izvrši,
 - b) privremeno zabrani rad stacionarnog izvora zagađivanja ili naloži poduzimanje drugih odgovarajućih mjera zaštite dok se emisija i nivoi zagađujućih materija u zraku ne svedu na propisane granične vrijednosti,
 - c) naredi pribavljanje rezultata mjerenja emisije i/ili nivoa zagađujućih materija u zraku i privremeno zabrani rad ako se rezultati mjerenja ne dostave na uvid u ostavljenom roku,
 - d) u toku vršenja inspekcijuskog pregleda naredi da se izvrše kontrolna mjerenja emisije i/ili nivoa zagađujućih materija u zraku preko drugog ovlaštenog pravnog lica, kad operater samostalno ili preko određenog ovlaštenog pravnog lica vrši mjerenja, a rezultati izvršenih mjerenja pružaju osnov za to,
 - e) predloži oduzimanje ovlaštenja za obavljanje poslova mjerenja emisije ako se ti poslovi ne obavljaju u skladu sa zakonom,
 - f) zabrani rad stacionarnog izvora zagađivanja ili drugu aktivnost koja se obavlja protivno ovom Zakonu,
 - g) naredi otklanjanje drugih utvrđenih nepravilnosti ili izvršenje drugih propisanih obaveza u ostavljenom roku,
 - h) zabrani postupanje sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskim supstancama, kao i proizvodima koji sadrže te supstance ili su pomoću njih proizvedeni protivno ovom Zakonu,
 - i) zabrani poslove servisiranja i isključivanja iz upotrebe, odnosno sakupljanja, obnavljanja i obrade proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski

omotač ili zamjenske supstance ako utvrdi da ih obavlja lice koje za to nema dozvolu, odnosno predloži oduzimanje dozvole za obavljanje tih poslova, ako lice prestane da ispunjava propisane uslove.

- (2) O izvršenom inspekcijom nadzoru inspektor je obavezan sačiniti zapisnik i u njemu navesti činjenično stanje utvrđeno inspekcijom nadzorom. Jedan primjerak zapisnika se dostavlja subjektu nadzora.
- (3) Ako se u provedbi inspekcijom nadzora utvrde nedostaci i nepravilnosti u radu, inspektor riješenjem nalaže odgovarajuće upravne mjere u skladu sa Zakonom o upravnom postupku i poduzima druge radnje za koje je ovlašten u slučaju utvrđivanja prekršaja ili kaznenog dijela.

POGLAVLJE X - KAZNENE ODREDBE

Član 74. (Novčane kazne)

- (1) Novčanom kaznom od 10.000 KM do 100.000 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice ukoliko:
 - a) prekorači granične vrijednosti emisije zagađujućih materija u zrak (čl. 33. i 34.),
 - b) ne primjenjuje mjere u cilju smanjenja emisija isparljivih organskih jedinjenja (član 38.),
 - c) projektuje, gradi i/ili proizvodi, oprema, koristi i održava izvore zagađivanja zraka koji ispuštaju zagađujuće materije u zrak u količini većoj od graničnih vrijednosti emisije (član 51.),
 - d) ne preduzme tehničko-tehnološke mjere ili ne obustavi tehnološki proces, kako bi se koncentracije zagađujućih materija svele na propisane granične vrijednosti nivoa u skladu sa članom 51. stav (3) ovog Zakona,
 - e) ne primjenjuje mjere koje mogu dovesti do redukcije mirisa, iako je koncentracija emitovanih materija u otpadnom gasu ispod granične vrijednosti emisije (član 51.).
- (2) Novčanom kaznom od 4.000 KM do 20.000 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice ukoliko:
 - a) ne dostavlja podatke o kvalitetu zraka (član 19.),
 - b) stavlja u promet supstance koje oštećuju ozonski omotač i zamjenske supstance bez pribavljene dozvole za uvoz (član 49.),
 - c) vrši prodaju supstanci koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskih supstanci licima koja nemaju pribavljene dozvole (član 49.),
 - d) stavlja u promet korištene proizvode i opremu koja sadrži supstance koje oštećuju ozonski omotač (član 49.),
 - e) vrši monitoring emisija bez pribavljene dozvole definisane odredbama (član 55.),
 - f) operater ne pribavi dozvolu u skladu sa članom 56. ovog Zakona, te ne postupuje po kratkoročnom akcionom/interventnom planu u skladu sa članom 28. stav (3).

(3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 20.000,00 KM.

(4) Za prekršaj iz stava (2) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 2.000,00 KM do 10.000,00 KM

Član 75. (Zaštitne mjere)

Za prekršaje iz člana 74. ovog Zakona mogu se izreći i sljedeće zaštitne mjere za period koji nije kraći od 30 dana niti duži od šest mjeseci:

- a) zabrana pravnom licu da se bavi određenom privrednom djelatnošću,
- b) zabrana odgovornom licu da vrši određene dužnosti.

Član 76. (Posebne novčane kazne)

(1) Novčanom kaznom od 2.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice ako:

- a) obavlja djelatnost ugradnje, održavanja, servisiranja ili provjere ispuštanja opreme koja sadrži supstance koje oštećuju ozonski omotač ili zamjenske supstance, ili je proizvedena pomoću njih, kao i djelatnost sakupljanja i obnavljanja tih supstanci iz te opreme bez pribavljene dozvole (član 47.),
- b) stavlja u promet nove proizvode i opremu koje koriste kontrolisane supstance koje oštećuju ozonski omotač, izuzev hlorofluorouglijovodonika (član 49.),
- c) ispušta supstance koje oštećuju ozonski omotač i zamjenske supstance (član 49.),
- d) puni sisteme koji koriste zamjenske supstance sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač (člana 49.),
- e) ispire supstancama koje oštećuju ozonski omotač (član 49.),
- f) stavlja u promet na malo supstance koje oštećuju ozonski omotač i zamjenske supstance (član 49.).

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se novčanom kaznom od 500,00 KM do 1.000,00 KM i odgovorno lice u pravnom licu.

(3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana pravnom licu može se izreći i zaštitna mjera zabrane vršenja određene djelatnosti, a odgovornom licu da vrši određene poslove za period koji nije kraći od 30 dana, niti duži od šest mjeseci.

Član 77.
(Javni sektor)

Novčanom kaznom od 2.000,00 KM do 5.000,00 KM bit će kažnjeno za prekršaj odgovorno lice u javnom organu kada se utvrdi da javni organ:

- a) ne donese plan kvaliteta zraka definisan odredbama člana 25. stav (1) ovog Zakona,
- b) ne donese kratkoročni plan definisan odredbama člana 27. stav (1) ovog Zakona.

Član 78.
(Novčane kazne za preduzetnika)

(1) Novčanom kaznom od 2.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj preduzetnik ako:

- a) ne primjenjuje mjere u cilju smanjenja emisija isparljivih organskih jedinjenja (član 38.),
- b) obavlja djelatnost ugradnje, održavanja, servisiranja ili provjere ispuštanja opreme koja sadrži supstance koje oštećuju ozonski omotač ili zamjenske supstance, ili je proizvedena pomoću njih, kao i djelatnost sakupljanja i obnavljanja tih supstanci iz te opreme bez pribavljene dozvole (član 47.),
- c) proizvodi supstance koje oštećuju ozonski omotač (član 49.),
- d) stavlja u promet supstance koje oštećuju ozonski omotač i zamjenske supstance bez pribavljene dozvole o uvozu (član 49.),
- e) stavlja u promet nove proizvode i opremu koje koristi kontrolisane supstance koje oštećuju ozonski omotač, izuzev hlorofluorougjovodonika (član 49.),
- f) ispušta supstance koje oštećuju ozonski omotač i zamjenske supstance (član 49.),
- g) puni sisteme koji koriste zamjenske supstance sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač (član 49.),
- h) ispire sisteme supstancama koje oštećuju ozonski omotač (član 49.),
- i) ne otkloni kvar ili poremećaj, odnosno ne prilagodi rad nastaloj situaciji ili ne obustavi tehnološki proces, kako bi se emisija svela na dozvoljene granice u najkraćem roku (član 51.),
- j) ne preduzme tehničko-tehnološke mjere ili obustavi tehnološki proces, kako bi se koncentracije zagađujućih materija svele na propisane granične vrijednosti emisije (član 51.),
- k) ne primjenjuje mjere koje mogu dovesti do redukcije mirisa, iako je koncentracija emitovanih materija u otpadnom gasu ispod granične vrijednosti emisije (član 51.),
- l) ne obezbijedi redovni monitoring emisije i o tome ne vodi evidenciju (član 52.),
- m) ne vodi evidenciju o vrsti i kvalitetu sirovina, goriva i otpada u procesu spaljivanja (član 52.).

- n) podatke o stacionarnom izvoru zagađivanja zraka i svakoj njegovoj promjeni (rekonstrukciji) ne dostavi nadležnom organu (član 53.),

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana preduzetniku se može izreći i zaštitna mjera zabrane vršenja određene djelatnosti, a odgovornom licu da vrši određene poslove, za period koji nije kraći od 30 dana niti duži od šest mjeseci.

POGLAVLJE XI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 79. (Podzakonski akti)

- (1) Vlada Federacije BiH na prijedlog Federalnog ministarstva, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona, donosi propise definisane čl. 6. i 13. ovog Zakona.
- (2) Federalno ministarstvo u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona, donosi propise definisane čl. 55. i 56. ovog Zakona.
- (3) Federalno ministarstvo u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona donosi propise definisane čl. 5., 8., 10., 11., 33., 34., 37., 38., 42., 44., 45., 46., 48., 50., 55., 56., 59. i 68. ovog Zakona.

Član 80. (Primjena ranijih propisa)

Do donošenja podzakonskih akata na osnovu ovog Zakona primjenjuju se odgovarajući podzakonski akti doneseni na osnovu Zakona o zaštiti zraka („Službene novine Federacije BiH“, br.: 33/03 i 4/10).

Član 81. (Prelazne odredbe)

- (1) Odredba člana 49. tačka h) početak će se primjenjivati u periodu od dvije godine nakon stupanja na snagu ovog Zakona.
- (2) Upravni postupci koji do dana stupanja na snagu ovog zakona nisu pravomoćno okončani, završavaju se po odredbama propisa koji je bio na snazi u vrijeme pokretanja postupka.

Član 82.
(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog Zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti zraka („Službene novine Federacije BiH“, br. 33/03 i 4/10).

Član 83.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZAKONA O ZAŠTITI ZRAKA

I - USTAVNOPRAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE OVOG ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog Zakona je sadržan u glavi III, član 2. alineja c. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojem je politika zaštite okoliša u zajedničkoj nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine i kantona.

II - RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakon o zaštiti zraka u Federacije BiH donesen je 2003. godine, te izmijenjen i dopunjen u 2010. godini. Zakon je postavio za cilj uspostavljanje, održavanje i unapređivanje jedinstvenog sistema upravljanja kvalitetom zraka na teritoriji Federacije BiH, utvrđivanje i ostvarivanje mjera u oblasti zaštite i poboljšanja kvaliteta zraka da bi se izbjegle, sprečile ili smanjile štetne posljedice po ljudsko zdravlje i okoliš, poboljšanje i očuvanje kvaliteta zraka, sprečavanje i smanjenje zagađenja koja utiču na oštećenje ozonskog omotača, procijenjivanje i pribavljanje odgovarajućih podataka o kvalitetu zraka, kao i obezbijedenje dostupnosti tih podataka javnosti, te obezbijedenje izvršavanja obaveza preuzetih međunarodnim ugovorima i sporazumima i učestvovanje u međunarodnoj saradnji u oblasti zaštite i poboljšanja zraka.

Po osnovu zakona doneseni su slijedeći podzakonski akti:

- Pravilnik o monitoringu kvaliteta zraka („Službene novine Federacije BiH”, br. 12/05 i 9/16)
- Pravilnik o monitoringu emisija zagađujućih materija u zrak („Službene novine Federacije BiH”, br. 9/14 i 97/17)
- Pravilnik o emisiji isparljivih organskih jedinjenja („Službene novine Federacije BiH”, broj: 12/05)
- Pravilnik o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada („Službene novine Federacije BiH”, br. 12/05 i 102/12)
- Pravilnik o graničnim vrijednostima emisije u zrak iz postrojenja za sagorjevanje („Službene novine Federacije BiH”, br. 3/13 i 92/17)
- Pravilnik o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u zrak („Službene novine Federacije BiH”, broj: 12/05)
- Pravilnik o postepenom isključivanju supstanci koje oštećuju ozonski omotač („Službene novine Federacije BiH”, broj: 39/05)
- Pravilnik o uvjetima mjerenja i kontrole sadržaja sumpora u gorivu („Službene novine Federacije BiH”, broj: 6/08)

- Pravilnik o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka („Službene novine Federacije BiH“, br. 1/12, 50/19 i 3/21)

Uspostavljeni pravni okvir odražava dva osnovna elementa zakonskih propisa koji se odnose na zrak: kontrolu emisija zagađujućih materija i zaštitu kvaliteta zraka. Sveukupni cilj je poboljšavanje i održavanje kvaliteta zraka na način koji je u skladu sa održivim razvojem. Detaljno se definira monitoring kvaliteta i ocjena kvaliteta zraka kao ključnu osnovu za vođenje adekvatne politike zaštite zraka. U slučaju da određeni kriterijumi kvaliteta zraka (kao što su granične vrijednosti kvaliteta zraka) nisu ispunjeni, moraju biti poduzete mjere i aktivnosti u cilju postizanja traženih standarda. Izvori emisija treba da primjene mjere kako bi svoje emisije smanjili na najmanju moguću mjeru.

Detaljniji sadržaj uspostavljenog pravnog okvira :

- definisanje i određivanje ciljeva zaštite kvaliteta zraka kako bi se izbjegao, spriječio ili smanjio štetan uticaj na ljudsko zdravlje i okoliš u cjelini,
- spriječavanje i kontrola zagađivanja koja je prouzrokovana ljudskim aktivnostima,
- dobijanje odgovarajućih informacija o kvalitetu zraka i obezbjeđivanje dostupnosti ovih informacija javnosti,
- održavanje dobrog kvaliteta zraka gdje je taj kvalitet dobar i poboljšavanje kvaliteta zraka u drugim slučajevima,
- jasno definisanje prava i obaveza kako bi se stvorio sistem zaštite kvaliteta zraka u Federaciji Bosne i Hercegovine koji može da funkcioniše.

Odredbe postojećeg pravnog okvira su bazirane na relevantnim zakonskim propisima EU na polju kvaliteta zraka. U proteklom periodu u FBiH se radilo na uspostavi infrastrukture monitoringa kvaliteta zraka i prevenciji emisija kroz sistem okolinskih dozvola.

Po osnovu Tematske sjednice Predstavničkog doma Parlamenta Federacije „Problem zagađenosti zraka u Federaciji BiH“, održane dana 15.03.2017.godine i nastavka sjednice održane dana 22.03.2017.godine, usvojen je niz zaključaka. Između ostalih, jedan od zaključaka je da se donese novi Zakon o zaštiti zraka Federacije BiH koji će biti usklađeni u većoj mjeri sa odgovarajućim direktivama koje važe u zemljama EU. Po osnovu navedenog, izrada zakona je uvršena u Program rada Vlade Federacije BiH.

Izrada novog zakona se vrši se zbog potrebe daljeg usklađivanja sa odredbama evropskog zakonodavstva u oblasti zaštite kvaliteta zraka, kao i klimatskih promjena, preciznije definisanja nadležnosti, koordiniranosti svih nivoa, kao i radi definisanja

uloge Federacije BiH u aktivnostima na provođenja obaveza Bosne i Hercegovine po osnovu članstva u međunarodnim ugovorima i sporazumima:

-Konvencija o prekograničnom zagađivanju zraka na velikim udaljenostima (eng. UNECE Convention on Long-range Transboundary Air Pollution-, CLRTAP), preuzeto sukcesijom, („Službeni list SFRJ“-Međunarodni ugovori broj:01/90 i Sl. list R BiH, broj:13/94),

-Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača, preuzeto sukcesijom, (Službeni list SFRJ“-Međunarodni ugovori broj: 1/90 i „Službeni list R BiH“, broj 13/94) i Montrealski protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač- preuzeto sukcesijom („Službeni list SFRJ“-Međunarodni ugovori, broj:16/90 i „Službeni list R BiH“, broj 13/94), te

-Okvima konvencija Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (eng. United Nations Framework Convention on Climate Change-UNFCCC) („Službeni glasnik BiH“, Međunarodni ugovori, broj:19/00), Kjoto protokol („Službeni glasnik BiH“-Međunarodni ugovori, broj: 03/08) i Pariški sporazum uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama („Službeni glasnik BiH“-Međunarodni ugovori, broj: 01/17)

Novina u odnosu na postojeća rješenja je u jasnijem definisanju nadležnosti organa i sektora na polju zaštite kvaliteta zraka, detaljnije definisanje monitoringa kvaliteta zraka na nivou FBiH, na nivou kantona i na nivou jedinica lokalne samouprave putem federalnih, kantonalnih i lokalnih mjernih stanica, definisanju zona i aglomeracija u cilju ocjenjivanja i upravljanja kvalitetom zraka, praćenje emisija stakleničkih gasova i uloge institucija na polju klimatskih promjena, upravljanje supstancama koje oštećuju ozonski omotač, propisivanje uslova za obavljanje poslova mjerenja emisije i nivoa zagađujućih materija u zraku, sistem osiguranja kvaliteta podataka, uspostava informacionog sistema u ovoj oblasti kroz definisanje obaveza vođenja evidencija o prikupljenim podacima na osnovu kojih se propisuju određene mjere, način finansiranja problematike kvaliteta zraka, detaljnije regulisanje inspekcijskog nadzora, te striktnije provođenje kroz prekršajne mjere.

III - USKLAĐENOST PROPISA SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM SPORAZUMIMA

U Evropskoj uniji postoji preko 30 propisa, direktiva, regulativa i odluka u oblasti zaštite zraka, klimatskih promjena, informacionog sistema i sistema razmjene informacija, kojima se propisuju: standardi kvaliteta ambijentalnog zraka, standardi emisije za stacionarne izvore zagađivanja zraka, standardi emisije za pokretne izvore zagađivanja zraka, standardi kvaliteta određenih proizvoda (prevashodno tečnih goriva), upravljanje supstancama koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskim supstancama, te sistem monitoringa i razmjene informacija.

Prilikom izrade zakona korištena je i međunarodna praksa zemalja Evropske unije u pogledu transponiranosti evropskog zakonodavstva, a prije svega zemalja u našem okruženju koje su pristupile Evropskoj uniji ili su na putu da to uskoro učine, naravno

uzimajući u obzir realno stanje institucija Federacije BiH u pogledu njihovih kapaciteta, stručnosti i raspoloživih budžeta, što jeste i uslov za adekvatnu aproksimaciju propisa. Nedostatak Agencije za okoliš u ovoj oblasti, koja bi se bavila stručnim poslovima, je premošteno na način da su se određeni stručni poslovi pozicionirali u postojećim institucijama: Federalni hidrometeorološki zavod i Fond za zaštitu okoliša FBiH.

Zakon o zaštiti zraka je usklađivan sa odredbama EU direktiva u oblasti kvaliteta zraka. U oblasti kvaliteta zraka, odredbe Zakona su usklađivane sa slijedećim EU propisima :

- Direktiva 2008/50/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća o kvaliteti zraka i čistom zraku za Evropu i
- Direktiva 2004/107/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća o arsenu, kadmiju, živi, niklu i policikličkim aromatskim ugljikovodicima u zraku,

za koje su priloženi Instrumenti usklađivanja.

Odredbama ovog Zakona uz važeći Pravilnik o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka („Službene novine Federacije BiH“, br.: 1/12, 50/19 i 3/21)) unaprijeđen je nivo usklađenosti sa navedenim direktivama. Revizija istog, uz dodatno usklađivanje sa navednim direktivama, izvršit će se u roku od godinu dana nakon stupanja na snagu Zakona.

U oblasti EU zakonodavstva koje se odnose na klimatske promjene, ovaj Zakon je uobzirio odredbe zakonodavstva koje se odnose na supstance koje oštećuju ozonski omotač i zamjenske supstance (F-gasove), te izradu inventara stakleničkih gasova u ovoj oblasti, a što je regulisano putem Regulativa –Uredbi EU. Takođe, sistem informisanja u oblasti zaštite zraka je definisan s ciljem uspostave sistema davanja adekvatnih parametara na polju kvaliteta zraka, kao dijela budućeg cjelokupnog sistema informisanja u oblasti okoliša u BiH. Nepostojanje Agencije za okoliš otežava rad na izradi sistema informisanja, te su se poslovi unutar ovog zakona delegirali u skladu sa sadašnjim kapacitetima postojećih institucija na polju zaštite okoliša.

IV - PROVEDBENI MEHANIZMI I NAČIN OSIGURANJA PROVEDBE

Novina u odnosu na postojeća rješenja je u jasnijem definisanju nadležnosti organa i sektora na polju zaštite kvaliteta zraka, definisanje monitoringa kvaliteta zraka na nivou FBiH, na nivou kantona i na nivou jedinica lokalne samouprave putem federalnih, kantonalnih i lokalnih mjernih stanica, definisanju zona i aglomeracija u cilju ocjenjivanja i upravljanja kvalitetom zraka, praćenje emisija stakleničkih gasova i uloge institucija na polju klimatskih promjena, upravljanje supstancama koje oštećuju ozonski omotač, propisivanje uslova za obavljanje poslova mjerenja emisije i nivoa zagađujućih materija u zraku, sistem osiguranja kvaliteta podataka, uspostava informacionog sistema u ovoj oblasti kroz definisanje obaveza vođenja evidencija o prikupljenim podacima na osnovu kojih se propisuju određene mjere, način finansiranja

problematike kvaliteta zraka, detaljnije regulisanje inspeksijskog nadzora, te striktnije provođenje kroz prekršajne mjere.

Zakonom su jasnije podijeljene nadležnosti federalnih i kantonalnih organa, kao i inspeksijski nadzor u pojedinim oblastima. Odredbe ovog zakona su u potpunosti usaglašene sa Zakonom o prekršajima u Federaciji BiH.

V - UČEŠĆE JAVNOSTI I KONSULTACIJE U IZRADI ZAKONA

Parlament Federacije BiH je nakon razmatranja Nacrta Zakona o zaštiti zraka na 4. redovnoj sjednici Predstavničkog doma, održanoj 10. i 11.09.2019. godine i na 9.sjednici Doma naroda, održanoj 18.02.2021.godine, prihvatio nacrt zakona uz ocijenu da isti može poslužiti kao osnova za izradu Prijedloga zakona uz obavezu organizovanja i provođenja javne rasprave. Postupajući po zaključcima Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH i Doma naroda Parlamenta Federacije BiH, Federalno ministarstvo okoliša i turizma je u saradnji sa Parlamentom FBiH pokrenulo Javnu raspravu na Nacrt Zakona o zaštiti zraka. Zvaničnim aktom, broj: 04-23-939-1/18 od 20.4.2021. godine, upućenim na nadležna kantonalna ministarstva, kao i na druge institucije u Federaciji BiH, isti su obaviješteni o otvaranju Javne rasprave na Nacrt Zakona o zaštiti zraka u proceduri izrade Prijedloga zakona, sa trajanjem javne rasprave od 60 dana. Takođe, obavijest o pokretanju javne rasprave je data na web stranici ministarstva.

Obzirom da je Zaključkom Doma naroda Parlamenta FBiH, tačka 3. zadužena stručna služba Doma naroda da dostavi Nacrt zakona kantonalnim skupštinama radi davanja mišljenja u roku od 60 dana, pribavljena mišljenja kantonalnih skupština su dostavljena Federalnom ministarstvu okoliša i turizma. U procedure izrade zakona dijenjena su pristigla mišljenja data u prilogu obrazloženja u Tabeli 1. , te adekvatno inkorporirana u tekst zakona.

Prilikom izrade ovog zakona ispunjeni su uslovi iz Uredbe Vlade Federacije BiH o pravilima za učešće zainteresirane javnosti u postupku pripreme federalnih pravnih propisa i drugih akata ("Službene novine Federacije BiH", broj 51/12). Zvaničnim aktom Ministarstva, broj: 04-23-939-2/18 od 04.01.2022. godine, upućenim na nadležna kantonalna ministarstva, kao i na druge institucije u Federaciji BiH, te objavom na web stranici ministarstva data je mogućnost očitovanja na sadržaj zakona u roku od 15 dana. Pristigli komentari i sugestije objedinjeni su u prilogu obrazloženja u Tabeli 2., dijenjena je njihova prihvatljivosti i adekvatno su inkorporirani u tekst zakona.

Dodatne konsultacije u periodu maj-jun 2024. godine sa kantonima prije razmatranja Zakona na Vladi FBiH :

Prije razmatranja Zakona na Vladi FBiH, zatražene su dodatno nedostajuća mišljenja četiri kantona koja u naprijed navedenom procesu učešća javnosti i konsultacija nisu dali svoja mišljenja. Zaprimljeni su odgovori nadležnih ministarstava za okoliš Posavskog kantona, Zapadno-hercegovačkog kantona, Hercegovačko-neretvanskog kantona i Kantona 10. Pristigla mišljenja Posavskog kantona, Zapadno-hercegovačkog i Kantona 10 su pozitivna sa davanjem saglasnosti za dalju proceduru donošenja zakona bez dodatnih sugestija. U Mišljenju Hercegovačko-

neretvanskog kantona data je saglasnost uz sugestiju za dopunu tri člana što je cijenjeno opravdanim i isto je uključeno u tekst zakona. U prilogu obrazloženja, dodatne konsultacije sa kantonima, data su navedena Mišljenja.

VI - OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI

Tekst Zakona o zaštiti zraka podijeljen je u 11 (jedanaest) poglavlja. U nastavku slijedi detaljniji opis članova Zakona.

POGLAVLJE I. OSNOVNE ODREDBE (čl. 1.- 4.)

Članom 1. i 2. Zakona o zaštiti zraka propisan je predmet uređivanja Zakona, odnosno ciljevi istog. Članom 3. su propisane definicije koje se koriste u Zakonu, dok član 4. detaljno regulira nadležnosti po ovom Zakonu.

POGLAVLJE II. KVALITET ZRAKA (čl. 5. – 19.)

Članom 5. daje se ovlaštenje Ministarstvu za donošenje podzakonskog akta koji će normirati vrste zagađujućih materija i standardi kvaliteta zraka za svaku vrstu zagađujuće materije u zraku. Član 6. propisuje zone i aglomeracije kvaliteta zraka, dok član 7. normira ocjenu kvaliteta zraka. Član 8. utvrđuje kategorije kvalitete zraka, a član 9. zaštitu i unapređenje njegove kvalitete (mjere prevencije i mjere unapređenja). Zagađivanje iz prirodnih izvora normirano je članom 10. Zakona. Članom 11. uspostavlja se monitoring kvaliteta zraka, dok član 12. propisuje mrežu kvaliteta zraka. Dalje se ova mreža razrađuje na Federalnu mrežu kvaliteta zraka (član 13. i 14.), dok se kantonalna i opštinska mreža zaštite kvaliteta zraka spominje u čl. 15. i 16.

Članom 17. se definiraju poslovi koje obavljaju nadležni organi kantona i općine, odnosno koordinacija kantonalnih i opštinskih mreža, te obavljanje praćenja kvaliteta zraka.

U slučaju da postoji osnovana sumnja da je došlo do zagađenosti zraka koje može narušiti zdravlje ljudi ili okoliš, moraju se obaviti namjenska mjerenja nivoa zagađujućih materija, regulirana članom 18. U cilju ocjene kvaliteta zraka, kao i za izradu izvještaja o stanju kvaliteta zraka Federacije BiH, normira se obaveza dostave podataka u članu 19., koji čine sastavni su dio informacionog sistema o kvalitetu zraka.

POGLAVLJE III. PLANIRANJE (čl. 20.-31.)

Ovo poglavlje govori o instrumentima politike i planiranja zaštite zraka, a to su:

- Federalna strategija zaštite okoliša i Akcioni plan zaštite okoliša definirana Zakonom o zaštiti okoliša, u dijelu koji se odnosi na oblast zaštite zraka,
- kantonalni plan zaštite okoliša u dijelu koji se odnose na oblast zaštite zraka,
- kantonalni plan kvaliteta zraka,

- kantonalni kratkoročni akcioni/interventni plan,
- Državni programi, planovi i izvještaji koji se donose radi provođenja međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.

Svaki se zasebno razrađuje, opisuje se njegov sadržaj i normira se nadležnost za njegovo donošenje, kao i obaveza međusobnog usklađivanja ovih bitnih instrumenata (čl. 22-23).

Pored navedenog, u članu 21. sadržana je imperativna norma prema kojoj prilikom izrade prostornih planova, urbanističkih planova i detaljnih planskih dokumenata mora se voditi računa o zaštiti i osiguranju kvaliteta zraka.

Članom 24. je propisana obaveza Vladi Federacije BiH da svake dvije godine podnosi izvještaj o realizaciji strateškog dokumenta Parlamentu Federacije BiH. Članom 25. se propisuje obaveza donošenja kantonalnog plana kvaliteta zraka, kao i saradnja kantona kod izrade planova ukoliko su obuhvaćeni istom zonom ili aglomeracijom. Članom 26. definira se sadržaj planova kvaliteta zraka. Članom 27. propisana je obaveza donošenja kratkoročnog akcionog/interventnog plana zaštite zraka njegov sadržaj propisan je u članu 28., dok je članom 29. naglašena transparentnost ovih kratkoročnih akcionih planova u smislu da isti moraju biti dostupni javnosti i zainteresovanim organizacijama, kao što su organizacije koje se bave zaštitom okoliša, organizacije koje zastupaju interese osjetljivih grupa stanovništva, zdravstvene organizacije i udruženja privrednika.

U slučaju prekograničnog zagađivanja zraka, a što je normirano članom 30. Zakona, nadležni organ kantona odmah obavještava Federalno ministarstvo ukoliko se bilo koja granična vrijednost, kritični nivo, granica tolerancije, ciljna vrijednost i dugoročni cilj, koncentracija opasna po zdravlje ljudi ili koncentracija o kojoj se izvještava javnost prekorači zbog značajnog prekograničnog prenosa zrakom zagađujućih materija ili njihovih prekursora.

Poglavlje III Zakona završava članom 31. u kojem je stavljeno u obavezu Ministarstvu da učestvuje u aktivnostima na izradi dokumenata radi implementacije međunarodnih ugovora na polju zaštite kvaliteta zraka.

POGLAVLJE IV. MJERE ZA POBOLJŠANJE KVALITETA ZRAKA (čl. 32.-53.)

Mjerama za sprečavanje i smanjenje zagađivanja zraka *numerus clausus* propisanih članom 32. nastoji se osigurati efikasna zaštita i poboljšanje kvaliteta zraka. Članom 33. propisane su granične vrijednosti emisije iz stacionarnih izvora i monitoring emisija. Članom 34. propisane su granične vrijednosti emisija iz postrojenja za sagorjevanje i monitoring emisija, dok član 35. govori o velikim postrojenjima za sagorjevanje. Član 36. govori o kvalitetu tečnih goriva i propisima koji uređuju ovu oblast, uz ograničenja koja su na snazi, dok član 37. normira emisije isparljivih organskih jedinjenja prilikom skladištenja i distribucije goriva. O emisijama isparljivih

ogranskih jedinjenja prilikom korištenja rastvarača govori član 38., dok član 39. propisuje emisije iz kućnih ložišta. Članom 40 propisuje se maksimalno dozvoljeni sadržaj pojedinih isparljivih organskih jedinjenja u bojama i lakovima. Pokretni izvori zagađivanja spomenuti su u članu 41., dok član 42. razrađuje usklađivanje sa maksimalnim nacionalnim emisijama nakon njihovog utvrđivanja za pojedine zagađujuće materije. Član 43. normira emisiju stakleničkih gasova, a član 44. mehanizam monitoringa i izvještavanja o emisijama stakleničkih gasova, dok je članom 45. propisana obaveza operatera izvora stakleničkih gasova.

Supstance koje oštećuju ozonski omotač i zamjenske supstance propisuje član 46. dok čl. 47. i 48. propisuju rukovanje tim supstancama, te uvjete stručne osposobljenosti za rukovanje ovim supstancama koju će vršiti javne visokoškolske ustanove, kao i naučnoistraživački i istraživačko razvojni instituti. Članom 49. propisana je zabrana određenih radnji na teritoriji Federacije BiH. Postojane organske zagađujuće materije regulirane su članom 50. Članom 51. normiraju se mjere prevencije kod projektovanja i gradnje postrojenja, te sanacione mjere tokom rada u slučaju prekoračenja emisija. Članom 52. definiše se monitoring emisija i obaveze operatera obaveznika kontinuiranog monitoringa, kao i operatera obaveznika periodičnog monitoringa. Nadležno tijelo na nivou kantona vodi Registar emisija na nivou kantona što je propisano članom 53.

POGLAVLJE V. POSLOVI MJERENJA (čl. 54.-59.)

Monitoring kvaliteta zraka i mjerenje emisije propisana su članom 54., a dozvole za mjerenje emisija su propisane članom 55. (dozvola za pravna lica), te članom 56. (dozvola za operatore). Član 57. normira oduzimanje dozvole, a član 58. reviziju izdatih dozvola. Članom 59. normira se uloga referentnog laboratorija za kvalitet zraka i obavljanje poslova referentnog laboratorija od strane Federalnog hidrometeorološkog zavoda.

POGLAVLJE VI. INFORMISANJE, OBAVJEŠTAVANJE I IZVJEŠTAVANJE (čl. 60.-63.)

Ovo poglavlje detaljno razrađuje obavezu informisanja, obavještanja i izvještavanja svih organa o kvalitetu zraka. Tako član 60. propisuje obavezu nadležnih organa da javnost informišu o taksativno nabrojanim podacima, a u slučaju prekoračenja koncentracije zagađujućih materija članom 61. je propisan način obavještanja javnosti. Sadržaj informisanja i obavještanja o kvaliteti zraka dat je u članu 62., dok član 63. govori o rokovima za izvještavanje.

POGLAVLJE VII. FINANSIRANJE ZAŠTITE I POBOLJŠANJA KVALITETA ZRAKA (čl. 64. – 66.)

Izvori finansiranja, te korištenje prikupljenih sredstava normirani su članom 64. odnosno 65. Zakona. Ekonomski poticaji definisani su članom 66.

POGLAVLJE VIII. INFORMACIONI SISTEM (čl. 67. – 69.)

Ovo poglavlje govori o informacionom sistemu kvaliteta zraka. Tako je definiran njegov sadržaj (član 67.), kao i razmjena informacija i podataka (član 68.). Član 70. definira ulogu Federalnog hidrometeorološkog zavoda, te ga definira kao referentni centar Federacije BiH za kvalitet zraka, emisije u zrak, te ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama.

POGLAVLJE IX. NADZOR (čl. 70. – 73.)

Nadzor nad primjenom ovog Zakona povjeren je obrađivaču Zakona, odnosno Federalnom ministarstvu okoliša i turizma, dok je inspekcijски nadzor povjeren Federalnoj upravi za inspekcijske poslove putem nadležne inspekcije, te nadležnim kantonalnim inspekcijama zaštite okoliša i nadležnoj opštinskoj inspekciji za okoliš, urbanizam i gradnju. Članom 72. propisana su prava i dužnosti inspektora prilikom vršenja inspekcijskog nadzora, a članom 73. propisana su njihova ovlaštenja.

POGLAVLJE X. - KAZNE ODREDBE (čl. 74. – 78.)

U ovom poglavlju propisuju se zapriječene sankcije za pravno lice, odgovorno lice u pravnom licu, kao i za preduzetnika. Član 74. propisuje novčane kazne, član 75. zaštitne mjere, dok član 76. normira posebne novčane kazne. Članom 77. propisane su sankcije za javne organe, a članom 78. novčane kazne za preduzetnika.

POGLAVLJE XI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE (čl. 79.- 83.)

Ovim poglavljem regulisane su prelazne i završne odredbe. Članom 79. definira se donošenje podzakonskih akata od strane Vlade FBiH i federalnog ministarstva. Članom 80. definirana je primjena ranijih propisa, a članom 81. u prelaznoj odredbi definirana je jedna odgađajuća norma, odnosno ona koja počinje da važi dvije godine od usvajanja Zakona. Radi se o normi iz člana 49 tačka h) Zakona. Član 82. propisuje prestanak važenja dosadašnjeg Zakona o zaštiti zraka („Službene novine Federacije BiH“, br. 33/03 i 4/10). Član 83. definira stupanje na snagu zakona.

VII - EKONOMSKA OPRAVDANOST DONOŠENJA PROPISA

U okviru provođenja Zakona o zaštiti zraka osnovne vrste troškova odnose se na finansiranje: mreža za praćenje kvaliteta zraka, realizaciju programa praćenja kvaliteta zraka, mjerenja posebne namjene ukoliko se utvrdi prekoračenje propisanih vrijednosti zagađujućih materija, a zagađivač je nepoznat, realizaciju planova kvaliteta zraka i kratkoročnih akcionih planova, provođenje mjera za smanjenje negativnih uticaja klimatskih promjena i mjera za zaštitu ozonskog omotača; uspostavljanje i održavanje registra izvora zagađivanja zraka i informacionog sistema kvaliteta zraka, izvršavanje obaveza preuzetih međunarodnim ugovorima; kao i za finansiranje i/ili sufinansiranje drugih projekata, programa i mjera u cilju zaštite i poboljšanja kvaliteta zraka.

Iako se ovaj Zakon ne može striktno posmatrati kroz ekonomsku opravdanost, ipak, dugoročno gledano, kroz mehanizme koje on nudi, višestruko je ekonomski opravdan iz razloga što ciljevi zakona jesu izbjegavanje, sprečavanje ili smanjenje štetnih posljedica po ljudsko zdravlje, kvalitet života i okoliša u cjelini.

VIII - FINANSIJSKA SREDSTVA ZA PROVOĐENJE PROPISA I FINANSIJSKI EFEKTI PROPISA

Ovaj zakon zasnovan je na principima i ciljevima zakonodavstva EU i za potpunu primjenu i sprovođenje njegovih odredaba neophodno je obezbijediti i odgovarajuće uslove u skladu sa zahtjevima i praksom EU. U okviru provođenja Zakona o zaštiti zraka osnovne vrste troškova odnose se na finansiranje: mreža za praćenje kvaliteta zraka, realizaciju programa praćenja kvaliteta zraka, mjerenja posebne namjene ukoliko se utvrdi prekoračenje propisanih vrijednosti zagađujućih materija, a zagađivač je nepoznat, realizaciju planova kvaliteta zraka i kratkoročnih akcionih planova, provođenje mjera za smanjenje negativnih uticaja klimatskih promjena i mjera za zaštitu ozonskog omotača, uspostavljanje i održavanje registra izvora zagađivanja zraka i informacionog sistema kvaliteta zraka; izvršavanje obaveza preuzetih međunarodnim ugovorima; kao i za finansiranje i/ili sufinansiranje drugih projekata, programa i mjera u cilju zaštite i poboljšanja kvaliteta zraka.

Dosadašnje planiranje finansijskih sredstava vršeno je kroz Budžet FBiH, budžete kantona, jedinica lokalne samouprave, kao i korištenje sredstava ostvarenih radom Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH.

Ovaj Zakon ne zahtijeva dodatna finansiranja niti opterećenja kroz Budžet Federacije BiH.

IX - MIŠLJENJA NADLEŽNIH ORGANA

U skladu sa odredbama Poslovnika o radu Vlade Federacije BiH („Službene novine FBiH“, br. 6/106/10, 37/10 i 62/10), prije upućivanja zakona na Vladu Federacije BiH, s ciljem razmatranja i usvajanja, zatražena su mišljenja Federalnog ministarstva pravde, Federalnog ministarstva finansija, Ureda za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije.

Sugestije **Ureda za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije**, date Mišljenjem broj: 01-03-02/1-19-433/22 od 31.05.2022. godine u tač. 4., 5., 6, 7., 8., 9., 10. i 11., u cjelosti su prihvaćene, te je obrađivač postupio po istim.

Sugestija data u tački 1. nije prihvaćena u dijelu primjedbe koja se odnosi na normiranja propisa kao "prednacrt" zakona. Sugestija na odredbe st. (2) i (3) nije prihvaćena iz razloga što je ovakva formulacija norme zatražena od strane kantona. Sugestija data u tački 2. nije prihvaćena iz razloga što obrađivač smatra da ciljevi dati odredbom su bili sastavni dio zakona kod prvog razmatranja od strane Parlamenta FBiH, te su zadržani i kod finaliziranja propisa u ovoj fazi.

Sugestija data u tački 3. nije prihvaćena iz razloga što ista ima namjeru ukazivanja na propise koji regulišu u cjelosti pitanja kvaliteta goriva, a kroz ovaj zakon se uključuje ograničenje korištenja u ovisnosti od kvaliteta goriva, a u cilju prevencije negativnog uticaja na kvalitet zraka.

U vezi sa provođenjem skraćene procijene uticaja propisa obrađivač je postupio po preporukama Ureda u cjelosti.

U dijelu koji se odnosi na uklađenosti Zakona sa zakonodavstvom Evropske unije, obrađivač je postupio po uputama datim na instrumente usklađivanja.

Federalno ministarstvo pravde, Mišljenjem broj: 01/03-02-6-1567/22 od 20.05.2022. godine nije imalo primjedbi na Nacrt Zakona.

Federalno ministarstvo finansija, Mišljenjem broj: 06-02-4-3816/22 od 17.05.2022. godine nije imalo primjedbi na Nacrt Zakona.